

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(4:e avd.)

Departementet.

1:o) Uti den till riksdagen den 3 januari 1930 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) att till extra byråchef för tekniska ärenden för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

Extra byrå-
chef för
tekniska
ärenden.

[1.]*

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *extra byråchef för tekniska ärenden* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att till ökad föredragning i regeringsrätten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 13,500 kronor.

Ökad före-
dragning i
regerings-
rätten.

[2.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 2—4 av återopade statsrådsprotokollet.

Till ökad föredragning i regeringsrätten anvisades för innevarande budgetår ett extra anslag av 27,000 kronor. Detta anslag var avsett till täckande av kostnaderna för avlöning åt två extra föredragande, två amanuenser med halvtidstjänstgöring och två extra kontorsbiträden, vilka arbetskrafter erfordrades för den ökade föredragningen i regeringsrätten, efter det 1928 års riksdag beslutat tillfällig ökning av regeringsrådets antal. Sedan till följd av den ökade föredragningen antalet balanserade regeringsrättsmål nedbringats, har nu en nedsättning av anslaget ansetts kunna äga rum med det för en extra föredragande och hans biträdande personal beräknade beloppet eller 13.500 kronor.

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *ökad föredragning i regeringsrätten* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 13,500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Väg- och vattenbygg-
nadsty-
relsen m. m. 3:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 3—11) angående anslag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. samt till vägorganisationen i länen har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat här [3—11.]
erinra.

Vägbyggnader och vägunderhåll.

Väg- och bro-
undersök-
ningar. 4:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) hemställer utskottet, att riksdagen må ur riksstaten utesluta det ordinarie reservationsanslaget till väg- och broundersökningar. [12.]

Byggande av
landsvägar
och vanliga
bygdevägar. 5:o) Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,500,000 kronor. [13.]
Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 59—63 av statsrådsprotokollet.

Rörande förevarande anslag har väckts ett flertal motioner.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 26; av herr *I. Pauli* och den andra inom andra kammaren, nr 60, av herrar *A. Andersson* i Löbbo och *E. Fast*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att med 700,000 kronor höja det av Kungl. Maj:t begärda anslaget för byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar, eller från 4,500,000 till 5,200,000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 51, av herrar *J. Clemedtson* och *N. Gabrielsson*, och den andra inom andra kammaren, nr 96, av herr *E. Bengtsson* i Kullen m. fl. har föreslagits, att som anslag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar för budgetåret 1930/1931 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 5 miljoner kronor.

I en inom andra kammaren av herr *E. Berg* m. fl. väckt motion, nr 99, har hemställts, att till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar för bugetåret 1930/1931 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 5,800,000 kronor; att statsbidraget till nybyggnader utgår med tre fjärdedelar eller 75 procent av den beräknade kostnaden samt att bidrag av förevarande anslag jämväl må kunna utgå till fortsättande av sådana vägförbättringsarbeten, vilka redan erhållit statsbidrag från anslaget.

I en inom andra kammaren av herr *P. Bergström* i Bäckland väckt motion,

nr 104, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till byggandet av landsvägar och vanliga bygdevägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,800,000 kronor samt att bidragsprocenten av ifrågasvarande anslag får utgå enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag med tre fjärdedelar av den för vägföretag beräknade kostnaden.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 50, av herrar *J. Clemedtson* och *N. Gabrielsson* och den andra inom andra kammaren, nr 95, av herr *E. Bengtsson* i Kullen m. fl., har föreslagits, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i gällande bestämmelser angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., att statsbidrag må utgå med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden.

Under nu förevarande punkt har utskottet vidare ansett sig böra till behandling upptaga följande inom andra kammaren väckta motioner rörande rätt att komma i åtnjutande av statsbidrag för *marklösen m. m.*, nämligen

dels, nr 105, av herr *O. E. Sandberg* m. fl., vari yrkats, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i nu gällande bestämmelser beträffande statsbidrag till marklösen, att vid byggandet av landsvägar, vanliga bygdevägar och enkla bygdevägar och vid förbättring av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden statsbidrag må utgå efter samma grunder som till kostnaderna för vägföretaget i övrigt jämväl för lösen av mark så ock lösen av byggnad, som befinner hinderlig för vägs anläggning, breddning eller omläggning eller vars undanskaffande kan vara angeläget för tillgodoseendet av trafiksäkerheten;

dels, nr 185, av herr *E. Hultman*, vari hemställts, att riksdagen må hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 327) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., att bidrag av automobilskattemedel till lösen av mark, som erfordras för omläggning av väg, bestämmes alltid skola utgå med samma procent, som fastställles för den i samband med marklösen stående vägomläggningen, eller vidtaga annan för vinnande av berörda syfte erforderlig åtgärd.

dels ock, nr 308, av herr *C. Olsson* i Berg m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag för marklösen vid byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar samt vid förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar å landsbygden må utgå efter samma grunder som för kostnaderna i övrigt.

Slutligen har syns utskottet under nu förevarande punkt böra behandlas följande båda motioner om *utredning rörande statens och motortrafikens deltagande i kostnaderna för vägunderhållet*, väckta den ena i första kammaren, nr 203, av herr *A. J. Granström* och den andra i andra kammaren, nr 275, av herr *G. Olsson* i Ramsta m. fl., däri hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en skyndsam utredning om i vilken omfattning och på vad sätt staten och motorfordonen, utöver vad därom är eller kan bli stadgat i väglagen, böra delta i vägväsendets skilda kostnader för att större reda och bättre kontroll i fråga om medlens fördelning och

användning må kunna uppnås och framläggandet för riksdagen av de förslag, vartill utredningen giver anledning.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom bidrag till anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar anvisade riksdagen för vart och ett av budgetåren 1924—1928 3,000,000 kronor. Till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder beviljades för budgetåret 1924/1925 700,000 kronor, för budgetåret 1925/1926 850,000 kronor och för vardera av budgetåren 1926—1928 ett belopp av 1,000,000 kronor. Under den förändrade benämningen »Byggnad av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar» anvisades för budgetåret 1928/1929 ett anslag av 4,500,000 kronor. Med samma belopp 4,500,000 kronor är anslaget uppfört även i riksstaten för nu löpande budgetår.

Gällande bestämmelser beträffande bidrag från ifrågavarande anslag innefattas i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 327) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m. Enligt dessa föreskrifter utgår statsbidrag till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar med högst två tredjedelar av den beräknade kostnaden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har meddelat en sammanställning av sifferuppgifter rörande ineliggande ansökningar om statsbidrag samt under de senaste åren beviljade medel. Denna sammanställning utvisar, att behovet av statsbidrag till vanliga väg- och brobyggnader — sådant detta behov framträder i skillnaden mellan å ena sidan begärda statsbidragsbelopp enligt föreliggande ansökningar samt å andra sidan tillgänglig anslagssumma — tidigare visat ständigt ökning men under de senaste två budgetåren bringats att sjunka med respektive 2,400,000 kronor och 1,400,000 kronor. Orsaken härtill är, framhåller styrelsen, delvis ökningen av anslaget från och med budgetåret 1928/1929 men främst överförandet av ett relativt stort antal företag till automobilskattemedel.

Till belysande av anslagsbehovet för nästkommande budgetår har styrelsen härefter anfört bland annat följande:

För de två senaste budgetåren hade i styrelsen legat inne ansökningar om bidrag till *nybyggnadsarbeten* för en kostnad av omkring 30,000,000 kronor, motsvarande ett till $\frac{2}{3}$ av kostnaden beräknat statsbidrag av 20,000,000 kronor. Då av de för ifrågavarande ändamål beviljade anslagen i medeltal omkring 3,500,000 kronor för vart och ett av de senaste budgetåren disponerats för nybyggnadsarbeten, hade således anslagsbristen uppgått till omkring 16,500,000 kronor. För avarbetande av denna anslagsbrist under 10 år erfordrades, utöver förenämnda belopp av 3,500,000 kronor, i avrundat tal 1,500,000 kronor per år, eller ett årsanslag av 5,000,000 kronor. Dessutom erfordrades bidrag av förevärande anslag till fortsättande av sådana *vägförbättringsarbeten*, vilka redan erhållit statsbidrag från anslaget. För tillgodoseende av jämväl sistnämnda anslagsbehov beräknade styrelsen för budgetåret 1930/1931 erforderligt ett belopp av 5,200,000 kronor.

Till ytterligare belysande av anslagsbehovet ville styrelsen framhålla, att för 27 väg- och brobyggnadsföretag, avseende nyanläggningar, Kungl. Maj:t eller styrelsen meddelat tillstånd till påbörjande utan att vederbörande därmed ginge förlustiga möjligheten till statsbidrag; dessa företag representerade sammanlagt en beräknad byggnadskostnad av 2,300,000 kronor, motsvarande enligt gällande grunder ett statsbidrag av omkring 1,500,000 kronor. Härtill komme företag, vilka redan erhållit statsbidrag; den för färdigställande av dessa företag återstående kostnaden beräknades till 12,300,000 kronor, krävande ett statsbidrag av 8,200,000 kronor. Redan färdiga eller under arbete varande väg- och broföretag beräknades således draga en kostnad av 14,600,000 kronor, motsvarande ett statsbidrag av omkring 9,700,000 kronor.

För att närmare kunna bedöma behovet av anslag till väg- och brobyggnadsarbeten hade avsetts, att *flerårsplaner* skulle upprättas för varje län. Då dylika planer emellertid ej beräknades kunna föreligga färdiga förrän under år 1930, hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, under antagande att länsstyrelserna kunde meddela approximativa uppgifter om erforderliga anslagsbelopp, hos samtliga länsstyrelser anhållit om dylika uppgifter. Enligt sålunda inlämnade uppgifter skulle anslagsbehovet för samtliga län uppgå till sammanlagt omkring 5,600,000 kronor, varvid statsbidrag beräknats utgå med $\frac{2}{3}$ av den beräknade kostnaden.

Styrelsen har härefter upptagit till behandling frågan om ändring av nu gällande grunder för storleken av statsbidrag till ifrågakvarande arbeten. Härom anföres i huvudsak följande:

Enligt utfärdade bestämmelser, som trätt i kraft den 1 september 1929, utginge statsbidrag till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar å landsbygden av automobilskattemedlens länsfonder med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden, där ej Kungl. Maj:t på grund av särskilda skäl funne högre bidrag böra beviljas. Av nu förevarande anslag utginge däremot statsbidrag med högst två tredjedelar av den beräknade kostnaden. Medan i de sydligare delarna av landet vägnätet finge anses i huvudsak utbyggt och vägbyggnadsarbetena därstädes sålunda i allmänhet utgjordes av förbättringsarbeten, vore däremot behovet av nybyggnader mycket starkt framträdande i de nordligare delarna av landet. Till följd härav skulle i statsbidragshänseende landets nordligare delar, med ofta i ekonomiskt hänseende mindre bärkraftiga vägdistrikt, komma i en mera ogynnsam ställning än övriga delar av landet. Vid sådant förhållande syntes det vara med rättvisa och billighet förenat, att statsbidrag jämväl till nybyggnader utginge med tre fjärdedelar eller 75 procent av den beräknade kostnaden.

Därest statsbidrag av ifrågakvarande anslag utginge med 75 procent av den beräknade kostnaden, skulle, yttrar styrelsen, den förut omnämnda anslagsbristen å 16,500,000 kronor ökas till 19,000,000 kronor. Det belopp, som av styrelsen beräknats erforderligt för budgetåret 1930/1931, skulle höjas från 5,200,000 kronor till 5,800,000 kronor. Utginge man från det belopp, som länsstyrelserna för ifrågakvarande ändamål beräknat erforderligt, finge av samma anledning vidtagas en höjning från 5,600,000 kronor till 6,300,000 kronor.

Styrelsen har slutligen föreslagit viss ändring i den nuvarande rubriken å förevarande anslag. Då broar ingå i och utgöra delar av så gott som varje väg och då ordet »broar» ej heller ingår i andra vägsanslagstitlar, har styrelsen funnit det böra utgå även ur nu ifrågakvarande rubrik.

Under återopandande av vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett extra reservationsanslag av 5,800,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anført följande:

»Vad först angår storleken av statsbidraget till de vägbyggnadsarbeten, som företrädesvis avses med förevarande anslag, torde måhända vissa skäl kunna anses tala för det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda förslaget om en höjning av detta bidrag till samma andel, 75 procent, av kostnaden för vederbörande arbete, som från och med den 1 september 1929 är bestämd såsom allmän norm för de från automobilskattemedlens länsfonder utgående bidragen till vägförbättringsarbeten. Berörda skäl synas likväl icke vara av samma styrka som de, vilka föranlett den år 1929 vidtagna höjningen av bidragsandelen från sistnämnda medel till vägförbättringsarbeten. Det bör nämligen icke förbises, att dessa med bidrag av automobilskattemedel utförda arbeten, vilka framtvingsats av motorfordonstrafikens oerhörda utveckling, oftast avse att möjliggöra och underlätta en automobiltrafik, som endast till obetydlig del har lokal karaktär och sålunda är att beteckna som huvudsakligen genomgående trafik, för vilken orten nödgas påtaga sig kostnaden. Arbetena med omläggning och förbättring av befintliga vägar torde därför icke kunna anses betingade av vederbörande orters eget behov i samma utsträckning som fallet är med nyanläggningar. Härtill kommer, att det finansiella läget icke medgiver den anslagsökning, som skulle erfordras för att genomföra en höjning av bidragsprocenten från förevarande anslag utan samtidig inskränkning av vägbyggnadsverksamheten. Med hänsyn till sålunda antydda förhållanden anser jag mig icke hava tillräckliga skäl att nu förorda en höjning av statsbidragets storlek i förhållande till kostnaden för vederbörande arbete.

Vidkommande härefter anslagsbehovet till förevarande ändamål för nästkommande budgetår utvisar den föregående redogörelsen, att en icke obetydlig minskning i de totala medelsanspråken från anslaget i fråga blivit en följd av den under senaste tiden företagna överflyttningen av bidrag till förbättringsarbeten från detta anslag till automobilskattemedlen. Denna överflyttning bör givetvis fortgå, så att anslaget efter hand väsentligen frigöres från bidrag till förbättringsarbeten. En sådan fortsatt överflyttning kommer även utan direkt anslagshöjning att medföra en avsevärd successiv ökning av de för nyanläggningar tillgängliga medlen. Till belysande härav må omnämnas, att av de för budgetåret 1928/1929 fördelade bidragen från förevarande anslag, tillhoppa 4,488,300 kronor, bidrag å icke mindre än 1,654,500 kronor avsett omläggning av befintliga vägar samt att av sistnämnda belopp en avsevärd summa utgjort bidrag för påbörjande av nya omlägningsföretag. Av det för innevarande budgetår hittills fördelade bidragsbeloppet, 4,678,100 kronor, har däremot endast en summa av 707,200 kronor beviljats till omlägningsarbeten; detta belopp har uteslutande avsetts till fortsättande eller fullbordande av redan igångsatta omlägningsföretag, medan intet bidrag från anslaget beviljats till påbörjande av nya dylika företag. Av nu anförda siffror framgår, att den berörda överflyttningen av vägförbättringsbidrag till automobilskattemedel för innevarande budgetår medfört en ökning i medelstillgången för nybyggnadsarbeten med ej mindre än omkring 950,000 kronor. I betraktande härav synes mig någon höjning av anslaget för nästkommande budgetår icke vara påkallad.

Vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit beträffande ändring av anslagets rubrik ansluter sig till den terminologi, som användes såväl vid rubriceringen av övriga väganslag som i gällande författning om statsbidrag

till allmänna vägars byggande m. m. Förslaget föranleder därför icke någon erinran från min sida.»

Med förevarande anslag till landsvägar och vanliga bygdevägar jämte det under punkt 6:o) här nedan omförmälda anslaget till enkla bygdevägar ävensom vissa i det följande angivna anslag finansieras — vid sidan av automobilskattemedlen — pågående utbyggnad och förbättring av landets vägnät.

Att arbetet på det svenska vägnätets utbyggnad för närvarande utgör en av de angelägnaste och för landets fortsatta utveckling betydelsefullaste samhällsuppgifterna lärer vara obestridligt. Motortrafikens raska framsteg har som bekant medfört en genomgripande omläggning av transportmetoderna. Vägarerna, framförallt landsvägarerna, hava åter kommit att intaga en framskjuten plats inom samfärdselväsendet; i detta avseende må här endast pekas på den ofantligt stegrade betydelse de olika landsdelarnas vägnät fått för jordbrukets utveckling, enkannerligen för en bekväm och lönande av-sättning av jordbrukets produkter.

Att anslagen till vägväsendet under denna dess omdaningstid måste till-mätas efter andra mått än tidigare, borde enligt utskottets mening vara för alla och envar uppenbart. Visserligen må ej underskattas de möjligheter till väg-nätets modernisering, som öppnats genom automobilskattemedlen. Men vid sidan härav lärer man jämväl få räkna med en ej oväsentlig ökning av de till vägbyggnader och vägförbättringar sedan gammalt normalt utgående anslagen.

Nu närmast omhandlade anslag för byggnad av landsvägar och vanliga bygdevägar höjdes — efter att tidigare hava utgått med sammanlagt 4,000,000 kronor — för budgetåret 1928/1929 till 4,500,000 kronor, vilket sistnämnda belopp jämväl beviljats för 1929/1930 och nu av Kungl. Maj:t föreslagits för 1930, 1931. Med tagen hänsyn till den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagda utredningen måste utskottet finna en höjning av anslaget vara befogad. Utskottet tillstyrker, att detsamma för nästkommande budgetår bestämmes till 5,000,000 kronor.

I väckta motioner har upptagits det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framförda förslaget, att ifrågavarande bidrag till vägbyggnader måtte höjas från nuvarande normalt utgående $\frac{2}{3}$ till $\frac{3}{4}$ (75 %) av kostnaderna eller samma bidrag som numera från automobilskattemedel lämnas till vägförbättrings-arbeten. Utskottet anser visserligen skäl kunna anföras för en sådan höj-ning, varigenom bland annat skulle vinnas en önskvärd överensstämmelse mellan grunderna för tilldelningen av bidrag från nu ifrågavarande anslag och från automobilskattemedlen. Redan med nuvarande till $\frac{2}{3}$ begränsade bidragsnorm föreligga emellertid svårigheter att å budgeten bereda täckning för de stora kraven å statsunderstöd till nya vägbyggnader. Med hänsyn härtill anser sig utskottet ej för närvarande kunna tillstyrka någon ändrad bidragsnorm.

De av herrar Granström och Olsson i Ramsta m. fl. väckta frågorna rö-rande omfattningen och lämpligaste sättet för statens, enkannerligen motor-

trafikens deltagande i vägväsendets kostnader av skilda slag synas enligt utskottets mening förtjäna beaktande.

Dessa motionsvis framförda spörsmål lära emellertid vara av beskaffenhet att komma under utredning i samband med den igångsatta revisionen av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande på landet samt om städernas allmänna vägar, för vilket ändamål särskilda sakkunniga tillkallats. Vid sådant förhållande lärer någon särskild framställning från riksdagen i ämnet ej nu vara påkallad.

Vad nu sagts gäller ock den i vissa andra motioner omhandlade frågan om ändrade grunder för rätten till statsbidrag för marklösen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Pauli, Andersson i Löbbo och Fast, Berg m. fl. och Bergström i Bäckland i ämnet väckta motionerna (I: 26 och II: 60 ävensom II: 99 och 104), de båda sistnämnda i vad de avse höjning av ifrågavarande anslag, samt med bifall till herrar Clemedtsons och Gabrielssons samt Bengtssons i Kullen m. fl. ovanberörda motioner (I: 51 och II: 96), må till *byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor;

b) att ovannämnda av herrar Berg m. fl. och Bergström i Bäckland väckta motioner II: 99 och 104, i vad de avse höjning av utgående statsbidrag till 75 procent, ävensom de av herrar Clemedtson och Gabrielsson samt Bengtsson i Kullen m. fl. väckta motionerna I: 50 och II: 95 ej må av riksdagen bifallas;

c) att de av herrar Sandberg m. fl., Hultman och Olsson i Berg m. fl. väckta motionerna II: 105, 185 och 308 angående marklösen må anses besvarade med vad utskottet ovan anført;

d) att de av herrar Granström och Olsson i Ramsta m. fl. väckta motionerna I: 203 och II: 275 angående grunderna för deltagandet i vägväsendets kostnader må anses besvarade med vad utskottet ovan anført.

Byggande av
enkla bygdevägar.

[14.]

6:o) Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen att till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 875,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 63—66 av återopade statsrådsprotokollet.

Beträffande förevarande anslag har inom riksdagen väckts ett flertal motioner.

Sålunda har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *J. Clemedtson* och *N. Gabrielsson*, nr 52, och den andra

inom andra kammaren, nr 89, av herr *R. Lundquist* i Rotebro m. fl., hemställt, att till byggande av enklare bygdevägar för budgetåret 1930/1931 riksdagen måtte anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Vidare har i en inom andra kammaren av herr *P. Bergström* i Bäckland väckt motion, nr 20, likaledes hemställt, att riksdagen måtte besluta att till byggandet av enkla bygdevägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Ytterligare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 184, av herr *G. Rosén* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 321, av herr *Ad. Wiklund* i Brattfors m. fl., hemställt, att riksdagen måtte besluta att till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

Slutligen har i en inom andra kammaren av herr *E. Berg* m. fl. väckt motion, nr 100, hemställt, att riksdagen måtte besluta att till byggande av enklare bygdevägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,800,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Anslag för anläggning av enklare vägar hava anvisats från och med år 1914 till en början avsedda för de nordligare länen men från och med år 1922 för hela landet. Anslagsbeloppet har för var och en av budgetperioderna 1924—1927 bestämts till 600,000 kronor, för vardera av budgetåren 1927—1929 till 700,000 kronor och för innevarande budgetår till 850,000 kronor. Från och med budgetåret 1928/1929 utgår anslaget under den ändrade benämningen »Byggande av enkla bygdevägar».

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att förevarande anslag måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas med 2,800,000 kronor. Styrelsen har i detta sammanhang även upptagit frågan om ökning av bredden å vägar av ifrågavarande typ, med anledning varav yttranden inhämtats från länsstyrelserna i samtliga län. Därvid hava några länsstyrelser, nämligen i *Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands* och *Malmöhus län*, meddelat, att enkla bygdevägar icke funnes inom respektive län, men förklarar sig icke hava något att erinra mot det framlagda förslaget. Jämväl övriga länsstyrelser hava i huvudsak uttalat sig för att en ökning av de enkla bygdevägarnas bredd möjliggjordes, därvid emellertid länsstyrelserna i *Hallands* och *Skaraborgs län* tillstyrkt en bredd av 5 meter.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Erfarenheten från de gångna åren har visat, att inom vissa trakter av landet trafikbehovet kunnat tillfredsställande tillgodoses med vägar av här ifrågavarande enklare typ. Den jämförelsevis ringa vägbredden och den enklare konstruktionen av dessa vägar hava medfört, att byggnadskostnaden kunnat avsevärt begränsas. Jag vill i detta sammanhang erinra, att 1925 års riksdag (skrivelse nr 6 A, punkt 15) uttalat, att bredden av ifrågavarande vägar i allmänhet torde kunna begränsas till 2.5—3 meter under förutsättning att mötesplatser anlades i mån av behov, och i samband därmed framhållit, att en framtida breddning av vägen vid en växande trafik borde underlättas genom vägdikenas framdragande på tillräckligt avstånd från varandra.

Sedan sistnämnda år har emellertid vägtrafiken undergått en betydande utveckling, och numera torde i vissa fall läget vara sådant, att det med hänsyn till förväntad trafikomfattning synes påkallat och ekonomiskt riktigt att redan från början bygga en enkel bygdeväg bredare än hittills brukats; större vägbredd än 4.5 meter torde dock icke behöva ifrågakomma och i avseende å bredden av i dylika vägföretag ingående brobyggnader torde någon jämkning av hittills tillämpade regler mera sällan vara erforderlig. Vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört om bredden å enkla bygdevägar synes mig alltså befogat. Jag vill emellertid framhålla angelägenheten av att dylika frågor bliva grundligt prövade, så att den större vägbredden icke kommer till användning i andra fall, än då uppenbara förutsättningar härför föreligga, varjämte jag anser mig böra erinra att vad nu föreslagits givetvis icke heller får leda till att företag av beskaffenhet att rätteligen böra utföras enligt de för vanliga bygdevägar gällande bestämmelser och med statsbidrag från därför avsedda medel överföras till ifrågavarande grupp av vägar. Därest detta iakttages, torde tillämpningen av en större vägbredd än hittills åtminstone icke nu behöva medföra någon nämnvärd kostnadsökning. Med hänsyn härtill och jämväl av statsfinansiella skäl finner jag mig icke böra tillstyrka större höjning av anslaget — som för innevarande budgetår ökats med 150,000 kronor — än till 875,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

Medan allmänna vägbyggnadsanslaget kommer till användning huvudsakligen för anläggning av landsvägar och andra vägar av större betydelse för allmänna samfärdseln, har anslaget till enkla bygdevägar tillkommit för att nödortfigt tillgodose behovet av kommunikationer inom befolkningfattiga trakter av riket. Enligt utskottets mening läser det syfte, ifrågavarande anslag avser att tjäna, få anses synnerligen behjärtansvärt och förtjänt av statsmakternas alldeles särskilda stöd. Det stora gagnet av anslaget har vitsordats av fackmyndigheten väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som också framhållit, i vilken alltjämt växande grad anläggningen av en dylik väg visat sig på allt sätt befrämja utvecklingen i de avlägsna bygderna. På grundval av föreliggande anslagskrav har styrelsen uppskattat anslagsbehovet för budgetåret 1930/1931 till 2,800,000 kronor.

Med tagen hänsyn härtill och med beaktande därjämte av de skäl, som i ett flertal väckta motioner anförts till stöd för anslagets höjning utöver det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 875,000 kronor, har utskottet funnit anslaget för nästkommande budgetår ej böra sättas lägre än till 1,200,000 kronor.

Vad departementschefen anfört rörande bredden på ifrågavarande enkla bygdevägar, har ej givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Clemedtson och Gabrielsson, Lundquist i Rotebro m. fl. och Bergström i Bäckland samt Berg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 52 och II: 20, 89 samt 100) ävensom med bifall till de av herrar Rosén m. fl. och Wiklund i Brattfors m. fl. ämnet väckta motionerna (I: 184 och II: 321) må till *byggande av enkla bygdevägar* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

7:o Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 575,000 kronor.

Byggande av
ödebygdsvägar.
[15.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 66—68 av åberopade statsrådsprotokollet.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i följande fyra motioner, nämligen en inom första kammaren, nr 183, av herr *G. Rosén* m. fl. samt tre inom andra kammaren, nr 7, av herrar *E. Ericsson* i Sörsjön och *N. Olsson* i Rödningsberg; nr 101, av herr *E. Berg* m. fl., samt nr 322, av herr *A. Wiklund* i Brattfors m. fl., hemställts, att riksdagen måtte besluta, att till byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Till anläggning av ödebygdsvägar i de fyra nordligaste länen har riksdagen från år 1918 anvisat anslag, till en början med 400,000 kronor för år räknat, men sedan nedsatt, för budgetåret 1923/1924 till 385,000 kronor samt för påföljande budgetår till 250,000 kronor. 1925 års riksdag vidtog med anledning av väckta motioner för budgetåret 1925/1926 åter en höjning av anslaget till 400,000 kronor; samtidigt godkändes en av riksdagen tidigare ifrågasatt och av Kungl. Maj:t föreslagen utvidgning av anslagets användning till även de nordligare delarna av Kopparbergs län. För budgetåren 1926—1930 har riksdagen anvisat respektive 400,000, 450,000, 500,000 och 550,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har lämnat vissa uppgifter till belysande av de föreliggande behoven av anslag till ödebygdsvägar och beräknat ett anslag av 600,000 kronor vara erforderligt för det planerade utbyggandet av ödebygdsvägnätet. Styrelsen har vidare bland annat yttrat:

»Oaktat anslagen för ifrågavarande ändamål under de senaste budgetåren utgått med för varje år högre belopp, hade dock anslagsbehovet till byggande av ödebygdsvägar icke nedgått utan visade för senaste budgetåret en avsevärd stegring. Bristen i ifrågavarande anslag, sådan denna brist framträdde i skillnaden mellan tillgängligt anslagsbelopp och beräknad kostnad för arbeten enligt ineliggande ansökningar, utgjorde sålunda för närvarande 2,540,000 kronor. Någon nedgång i anslagsbehovet syntes icke kunna förväntas under de närmaste åren. För den förefintliga bristens avarbetande under 10 år erfordrades, utöver förenämnda belopp av 600,000 kronor, ett ytterligare belopp av i avrundat tal 300,000 kronor eller sammanlagt 900,000 kronor.»

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sålunda hemställt, att för ändamålet måtte för nästkommande budgetår anvisas ett anslag av 900,000 kronor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Anslaget till ödebygdsvägar för innevarande budgetår har fördelats med 180,000 kronor till Norrbottens län, 175,000 kronor till Västerbottens län,

145,000 kronor till Jämtlands län, 30,000 kronor till Västernorrlands län och 20,000 kronor till Kopparbergs län.

Den lämnade utredningen visar, att behovet av medel för byggande av ödebygdevägar, oaktat den under senare år successivt vidtagna ökningen av anslaget, är i stegring. Höjning av anslagsbeloppet synes därför även för nästkommande budgetår böra ske. Av statsfinansiella skäl kan jag dock icke tillstyrka större anslagsökning än till 575,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Enligt gällande författning äro ifrågakvarande ödebygdevägar avsedda att dragas fram över fjäll, genom stora skogar och i andra trakter, där en väganläggning bliver utav en avsevärd längd, dock utan att i övrigt äga den för en landsväg eller bygdeväg nödiga förutsättningen, nämligen att vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig.

Det stora behovet av anslag till förevarande ändamål har vitsordats ej endast av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utan även av vederbörande länsstyrelser liksom ock av ett stort antal motionärer.

För egen del vill utskottet erinra om de behjärtansvärda samfärdseluppgifter, ifrågakvarande ödebygdevägar avse att fylla. Dessa väganläggningars tillkomst är sålunda av en utomordentlig betydelse för en ej sällan talrik och i stora byar bosatt jordbrukarbefolkning, som under nuvarande, all utveckling hämmande isolering har att draga sig fram under synnerligen svåra livsbetingelser.

Goda skäl synas kunna anföras för en höjning av det utav Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet. Utskottet vill tillstyrka, att förevarande anslag till ödebygdevägar för nästkommande budgetår bestämmes till 800,000 kronor. Detta belopp innebär visserligen en ej oväsentlig ökning i jämförelse med vad som för innevarande budgetår beviljats, men understiger dock med 100,000 kronor det belopp, vars anvisande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit motiverat och önskligt.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Rosén m. fl., Ericsson i Sörsjön och Olsson i Rödningsberg, Berg m. fl. samt Wiklund i Brattfors m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 183 samt II: 7, 101 och 322), till byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 800,000 kronor.

S:o Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

[16.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 68—72 av återopade statsrådsprotokollet.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hava väckts åtskilliga motioner.

Sålunda har inom första kammaren av herr *G. Rosén* m. fl. i motionen nr 88 och inom andra kammaren av herr *E. Lindmark* m. fl. i motionen nr

Byggande
av enskilda
vägar

145 hemställts, att riksdagen måtte besluta att till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

Vidare hava inom andra kammaren herr *E. Ericsson* i Sörsjön m. fl. i motionen nr 21 och herr *E. Berg* m. fl. i motionen nr 102 hemställt att till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1930/1931 anvisas ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor.

Inom andra kammaren har av herr *P. Bergström* i Bäckland i motionen nr 13 hemställts, att riksdagen måtte besluta att till byggandet av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 400,000 kronor.

Slutligen har inom samma kammare av herrar *J. Weijne* och *A. Andersson* i Löbbo i motionen nr 61 hemställts, att riksdagen till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1930/1931 anvisar ett extra reservationsanslag av 350,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Anslag till anläggning av utfartsvägar hava av riksdagen anvisats allt sedan år 1918, till en början avsedda blott för de fyra nordligaste länen men från och med budgetåret 1925/1926 med vidgad användning för hela Norrland samt Dalarna och Värmland. Anslaget har för vartdera av budgetåren 1925—1927 upptagits till 225,000 kronor samt för budgetåret 1927/1928 till 275,000 kronor med vidgad användning för anläggning av utfartsvägar jämväl i norra delarna av Örebro län. För de senaste två budgetåren har anslaget utgått under den ändrade benämningen »Byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län». Anslagsbeloppet har för sistnämnda två budgetår utgjort respektive 275,000 och 300,000 kronor.

I anledning av väckta motioner anhöll 1929 års riksdag hos Kungl. Maj:t om övervägande rörande en utsträckning av ifrågavarande anslags användning jämväl till vissa andra trakter av riket.

Med hänsyn till det ådagalagda stora behovet av ökade anslag inom samtliga de nordliga länen har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* ansett sig böra för dessa län förorda en avsevärd höjning av anslaget, nämligen till 400,000 kronor.

Därjämte har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkt anslaget utsträckning till att avse samtliga län. I fråga om det ytterligare medelsbehov, som vid bifall till detta förslag skulle uppstå, har styrelsen anfört, att under budgetåret 1930/1931 ansökningar om statsbidrag till anläggning av utfartsvägar endast i mindre omfattning kunde antagas bliva slutligt behandlade av länsstyrelserna i de sydligare länen. För nämnda budgetår syntes därför endast en mindre ökning av ifrågavarande anslag vara erforderlig. Styrelsen har i sådant avseende föreslagit ett belopp av 50,000 kronor.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har styrelsen hemställt, att för byggande av enskilda utfartsvägar måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

»Det för budgetåret 1929/1930 tillgängliga anslaget till ifrågakvarande ändamål har av Kungl. Maj:t fördelats med 85,000 kronor till vardera av Norrbottens och Västerbottens län, 55,000 kronor till Jämtlands län, 25,000 kronor till Västernorrlands län, 15,000 kronor till vart och ett av Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt 5,000 kronor till Örebro län.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår, har förevarande anslag, som åsyftar att genom ett mindre statsbidrag möjliggöra för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själv åstadkomma vägförbindelse med de allmänna trafiklederna, tillkommit med tanke på de särskilda förhållandena i övre Norrland med dess stora avstånd och glesa befolkning samt därav följande svårigheter att skaffa utfartsvägar. Sedermera har anslaget användning, på sätt förut nämnts, utsträckt till ytterligare vissa delar av riket med i stort sett likartade förhållanden. Såsom riksdagen framhållit, torde emellertid även inom andra delar av landet än de sålunda nu statsbidragsberättigade på vissa håll finnas områden, där enahanda förhållanden kunna motivera bidrag av allmänna medel för åstadkommande av utfartsvägar. Jag anser mig därför böra tillstyrka väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att anslaget användning må under i allmänhet gällande villkor utsträckas att avse även de delar av riket, till vilka bidrag för närvarande icke kunna beviljas. Liksom fallet nu är beträffande Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands samt norra delarna av Örebro län torde därvid beträffande de nytillkommande landsdelarna prövning av fråga om statsbidrag till visst arbete böra verkställas av Kungl. Maj:t. Vid denna prövning torde man få utgå från att statsunderstöd bör medgivas endast för sådana företag, som äro av trängande behov påkallade och som eljest icke skulle kunna bringas till utförande. Vidare synas i allmänhet endast utfartsvägar av mera avsevärd längd böra för nu ifrågakvarande län komma i fråga till erhållande av statsbidrag.

De ändrade författningsbestämmelser, som vid bifall till förslaget bliva erforderliga, torde böra utfärdas av Kungl. Maj:t.

Vad angår anslaget storlek för nästkommande budgetår, synes visserligen någon höjning av detsamma vara önskvärd. Av statsfinansiella skäl kan jag emellertid icke tillstyrka högre belopp än det för innevarande budgetår beviljade. Jag räknar därvid även med att den utvidgade användningen av anslaget icke skall under det första budgetåret komma att medföra någon nämnvärd belastning av anslaget, enär därav föranledda statsbidragsansökningar i allmänhet icke torde under samma budgetår hinna bringas under Kungl. Maj:ts prövning. Anslaget torde alltså böra fastställas till 300,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

I motsats till de i väglagen omtalade »allmänna vägarna», dit även ovan nämnda »enkla bygdevägar» i allmänhet äro att hänföra, samt ödebygdsvägarna, vilka genom 1919 års lag om ödebygdsvägar i vissa hänseenden blivit jämställda med allmänna vägar, anses nu ifrågakvarande utfartsvägar ur samfärds-synpunkt icke vara av sådan beskaffenhet att kommunala bidrag till deras anläggande eller underhåll tvångsvis kunna av vederbörande kommuner uttagas. Utfartsvägarna äro sålunda av enskild vägs natur, och ett understödande av desamma från statens sida har motiverats med de säregna och svåra samfärdsförhållanden, som råda inom vissa delar av landet.

Avsikten med förevarande anslag är — såsom jämväl departementschefen framhållit — att uppmuntra eller överhuvud göra det möjligt för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själv bryta väg fram till de allmänna trafiklederna.

Statsbidrag utgår vanligen blott med $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av totalkostnaden, varvid förutsattes att jämväl vederbörande landsting i viss omfattning lämna understöd. Såsom härav framgår, är statens ekonomiska uppoffring i detta fall jämförelsevis begränsad. Trots detta har, enligt vad av skilda myndigheter vitsordats, anslaget under sin omkring tioåriga tillvaro gjort det möjligt att inom vissa vanlottade trakter tillgodose de mest trängande vägbehoven i betydligt större utsträckning än tidigare; allmänt erkännes, att anslaget visat sig vara till stort gagn för vägväsendets och jordbrukets utveckling. Värdet av att på detta sätt kunna lämna jordbruket även i de ogynnsammast ställda trakterna av landet ett verksamt stöd lär under nuvarande tidsförhållanden ej böra underskattas.

Utskottet vill tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår bestämes till 450,000 kronor. En höjning av anslaget synes utskottet desto mera välmotiverad, sedan rätten att erhålla bidrag från detsamma utsträckts till även de sydligare delar av riket, som med avseende å stora avstånd och befolkningens gleshet äro att jämföras med Norrland.

Enligt ett av departementschefen gjort uttalande skulle uti ifrågavarande sydliga landsdelar endast utfartsvägar av mera avsevärd längd komma i fråga till erhållande av statsbidrag. I anledning härav föranlåtes utskottet framhålla, att vid tilldelning av bidrag till en utfartsväg frågan om väglängden ej ensam bör tillmätas avgörande betydelse; hänsyn måste tagas jämväl till andra faktorer såsom nyttan och behovet av anläggningen samt svårigheterna för vederbörande intressenter att själva kunna bära anläggningskostnaderna.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Bergström i Bäckland, Ericsson i Sörsjön m. fl., Weijne och Andersson i Löbbo samt Berg m. fl. i ämnet väckta motionerna (II: 13, 21, 61 och 102) ävensom med bifall till de av herrar Rosén m. fl. och Lindmark m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 88 och II: 145), till *byggande av enskilda utfartsvägar* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor.

9:o) Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att till byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

Byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 70—77 av återopade statsrådsprotokollet.

[17.]

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning hava väckts åtskilliga motioner.

Sålunda har i motionen nr 79 inom första kammaren herr L. Tjällgren m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta att höja anslaget för tillfartsvägar till Inlandsbanan från av Kungl. Maj:t föreslagna 325,000 kronor till 375,000 kronor samt att därav må utgå 50,000 kronor för byggande av väg på södra sidan av Tåsjön från Järvnäset till Norrby och den därifrån utgå-

ende allmänna vägen till Inlandsbanan, allt i Tåsjö socken av Västernorrlands län.

Vidare har i motionen nr 146 inom andra kammaren herr *N. V. Sandström* m. fl. hemställt, att riksdagen med förklaring att hinder ej möter för delaktighet i anslaget för byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan för dylika tillfartsvägar inom Västernorrlands län måtte för beredande av bidrag till det ifrågasatta vägföretaget inom Tåsjö socken höja det för budgetåret 1930/1931 begärda extra reservationsanslaget från 325,000 till 375,000 kronor.

Ytterligare hava i motionen nr 115 inom första kammaren herrar *O. Bergqvist* och *D. Hansén* hemställt, att riksdagen måtte höja det av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagna extra reservationsanslaget för budgetåret 1930/1931 för byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan med 100,000 kronor, varigenom vägbyggnaden Arjeplog—Slagnäs skulle få det anslagsbelopp å 150,000 kronor, som för nämnda år förordats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Slutligen har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 182, av herr *G. Rosén* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 214, av herr *E. Hage* m. fl., hemställts, att riksdagen måtte besluta att till byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Riksdagen har till anläggning av tillfartsvägar västerifrån till Inlandsbanan anvisat för budgetåret 1926/1927 150,000 kronor, för budgetåret 1927/1928 100,000 kronor, för budgetåret 1928/1929 250,000 kronor samt för innevarande budgetår 300,000 kronor eller sammanlagt 800,000 kronor.

Med avseende å tillfartsvägarnas anläggning och underhåll samt i fråga om bidrag från förevarande anslag skola gällande bestämmelser om ödebygdsvägar lända till efter rättelse, dock att vissa vägar eller vägdelar må, därest väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande länsstyrelse så prövar lämpligt, utföras efter för enklare vägar gällande tekniska bestämmelser.

På sätt i statsverkspropositionerna för åren 1927 och 1928 omförmäls, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättat plan för ifrågavarande arbeten. I nämnda plan har räknats med en arbetstid av 10 år och ett årligt anslag av 300,000 kronor.

I sin skrivelse den 5 september 1929 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till förevarande ändamål för budgetåret 1930/1931.

Styrelsen framhåller till en början, att, i den mån tillfartsvägarna komme att utföras efter de för enkla bygdevägar gällande bestämmelserna, vägbreddden borde utökas i överensstämmelse med vad styrelsen därom anfört vid behandling av sistnämnda vägtyp.

Styrelsen omnämner därefter, att arbete för närvarande påginge med en väg inom Norrbottens län samt två vägar inom vartdera av Västerbottens och Jämtlands län. Enligt byggnadsplanen vore avsett att under budget-

året 1929/1930 påbörja ytterligare en väg inom vardera av Norrbottens och Västerbottens län. Under budgetåret 1930/1931 skulle enligt planen, under förutsättning av ett anslag av 300,000 kronor, Norrbottens län erhålla 70,000 kronor, Västerbottens län 160,000 kronor och Jämtlands län 70,000 kronor.

Styrelsen har i detta sammanhang berört frågan om utförande i snabbare takt än hittills beräknats av en av de i planen upptagna vägarna, nämligen vägen Luspen—Slussfors i Västerbottens län. Styrelsen har därvid förordat, att anslaget höjdes i sådan omfattning, att till väganläggningen Luspen—Slussfors, utöver de i byggnadsplanen upptagna beloppen, kunde utgå ytterligare 50,000 kronor under vart och ett av budgetåren 1930/1933, varigenom vägarbetet skulle bliva slutfört under år 1933 eller tre år tidigare än förut avsetts.

Beträffande vägen Arjeplog—Slagnäs har styrelsen i skrivelsen den 5 september 1929 omnämnt, att för utförande av denna anläggning numera föreläge ett vederbörligen granskat förslag, enligt vilket byggnadskostnaderna beräknades uppgå till 1,317,000 kronor. Då de väghållningsskyldigas bidrag sannolikt komme att belöpa sig till $\frac{1}{10}$ av kostnaderna eller 131,700 kronor, skulle sålunda i statsbidrag erfordras ett belopp av 1,185,300 kronor. Till väganläggningen syntes i statsanslag lämpligen bära utgå för budgetåret 1930/1931 150,000 kronor samt under vart och ett av därpå följande budgetår 200,000 kronor intill dess vägen bleve färdigställd. Arbetet skulle då kunna slutföras under år 1936.

Enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sålunda beräknat skulle för budgetåret 1930/1931 erfordras 300,000 kronor för byggande av tillfartsvägar enligt den ursprungliga byggnadsplanen, 50,000 kronor till vägen Luspen—Slussfors utöver det i byggnadsplanen upptagna beloppet samt 150,000 kronor för väganläggningen Arjeplog—Slagnäs eller sammanlagt 500,000 kronor.

I detta sammanhang har departementschefen anmält fråga om utförande av en väganläggning inom Tåsjö socken i Västernorrlands län. Framställning i ämnet har gjorts av *länsstyrelsen*, som förklarar sig hysa den uppfattningen, att vägen vore synnerligen nödig och nyttig — i detta avseende har framhållits, att befolkningen på södra sidan om Tåsjön norr om Järvnäset för närvarande saknar vägförbindelse och för att komma fram till allmän väg först måste passera över sjön — ävensom att densamma borde betraktas såsom tillfartsväg till Inlandsbanan. Länsstyrelsen har hemställt, att medel för vägens utförande måtte snarast möjligt anvisas. I sådant avseende har länsstyrelsen föreslagit, att ett belopp av minst 100,000 kronor årligen måtte beviljas, varigenom vägen, för vilken skulle erfordras statsbidrag av omkring 420,000 kronor, skulle kunna färdigställas på en tid av omkring fyra år.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i avgivet utlåtande erinrat, att Västernorrlands län hittills ej varit delaktigt i förevarande anslag, vilket torde hava berott på att vid anslagets tillkomst behov därav för länets vidkommande ej ansetts föreligga. Genom förevarande vägs utförande syntes emellertid sådana ändamål få anses bliva tillgodosedda, som avsåges med anslaget.

På grund härav och med hänsyn till föreliggande skäl i övrigt har styrelsen tillstyrkt, att vägen måtte komma till utförande såsom tillfartsväg till Inlandsbanan. Med hänsyn till omfattningen av arbetena med tillfartsvägar i de län, som hittills blivit delaktiga av anslaget, har styrelsen emellertid funnit det av länsstyrelsen ifrågasatta årliga beloppet för närvarande böra begränsas till 50,000 kronor, vilken summa styrelsen dock ansett nödvändig för arbetets ändamålsenliga bedrivande.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Vad först beträffar den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen berörda frågan om bredden å förevarande tillfartsvägar, torde vad jag i det föregående anfört rörande bredden å enkla bygdevägar äga tillämpning jämväl med avseende å vägar, tillhörande nu avhandlade grupp, i den mån dessa utföras enligt reglerna för enkla bygdevägar. Jag återoppar alltså vad jag i berörda sammanhang yttrat i nämnda fråga.

Vidkommande anslag till de av statsmakterna hittills beslutade tillfartsvägarna synas starka skäl tala för att i möjlig mån förkorta den ursprungligen beräknade tiden för färdigställande av vägen Luspen—Slussfors, vars utförande otvivelaktigt är av synnerlig betydelse för darav berörda orter. Statsfinansiella hänsyn lägga dock hinder i vägen för anvisande av medel till påskyndande av arbetet i den omfattning, som från vägdistriktets sida ifrågasatts eller som föreslagits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. I syfte att möjliggöra företagens bedrivande i något hastigare tempo än hittills vill jag emellertid för nästkommande budgetår tillstyrka en höjning av förevarande anslag till 325,000 kronor. Jag förutsätter härvid, att medel till vägen Arjeplog—Slagnäs för nämnda budgetår icke kunna beredas med större belopp än som till denna anläggning anvisats för innevarande budgetperiod.

Vad slutligen angår det ifrågasatta vägföretaget i Tåsjö socken, synas visserligen skäl kunna anföras för denna vägs utförande såsom tillfartsväg till Inlandsbanan. Medel lära dock icke för närvarande kunna avses till detta arbete.»

*Utskottets
yttrande.*

Med ifrågavarande tillfartsvägar till Inlandsbanan har avsetts, förutom att tillgodose de behjärtansvärda samfärdselsyften, som väganläggningar genom dessa avlägsna gränstrakter i allmänhet tjäna, också att åstadkomma kompletterande föreningslänkar mellan Inlandsbanan och omkringliggande bygd. Såsom redan tidigare uttalats i en till 1918 års riksdag avlåten proposition, nr 418, angående vägbyggnader i Norrland, fordras oundgängligen dylika vägkommunikationer för att Inlandsbanans trafikmöjligheter skola kunna utnyttjas.

Vägarbetenas bedrivande i alltför långsam takt förminskar i motsvarande grad nyttan av banbygget för de landsdelar, den genomlöper, samt också för landet i övrigt. Överhuvud måste, såsom i väckta motioner framhållits, ett dröjsmål med ifrågavarande vägnäts fullbordan anses oekonomiskt.

Från dessa utgångspunkter finner utskottet goda skäl kunna anföras för en höjning i det av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsbeloppet.

Utskottet tillstyrker, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmas till 500,000 kronor. Härigenom har i första hand avsetts att bereda tillfälle till igångsättning av den i väckta motioner omförmälda vägbyggnaden utmed Tåsjön i Västernorrlands län men också att tillgodose de likaledes motionsvis framförda kraven på större anslag till den nya vägen från Arjeplog till

Inlandsbanan ävensom att i övrigt öppna möjlighet till ett något snabbare bedrivande av arbetena på Inlandsbanans tillfartsvägar.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Tjällgren m. fl., Bergqvist och Hansén, Rosén m. fl. och Hage m. fl. samt Sandström m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 79 och 115, I: 182 och II: 214 samt II: 146), till *byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

10:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

Väganläggning
Areavaara—
Kieksisvaara.
[18.]

11:o) Kungl. Maj:t har (punkt 19) föreslagit riksdagen att till tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag utöver förut för ändamålet beviljade medel, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Tilläggsbidrag till
vissa väganläggnings-
och brobyggnads- m. fl.
företag.
[19.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 78—85 av återopade statsrådsprotokollet.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 181, av herr *D. Hansén* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 319, av herr *R. Selberg* m. fl., har hemställts, att riksdagen måtte till tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag till fördelning efter samma grunder, som bestämdes av 1918 års riksdag, utöver förut för ändamålet beviljade medel, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,664,600 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen I: 181.

I syfte att den från och med krigsåren inträdda avsevärda ökningen av kostnaderna för med statsbidrag understödda väg-, bro- och hamnanläggningsföretag icke skulle komma att helt belasta vederbörande intressenter, beslöt 1918 års lagtima riksdag på Kungl. Maj:ts framställning att för beredande av tilläggsbidrag till vissa sådana företag bevilja ett belopp av 5,000,000 kronor. Detta belopp har sedermera i olika poster i sin helhet av riksdagen anvisats.

De företag, för vilka ifrågavarande bidrag avsetts, tillhöra dem, till vilka medel anvisats från de dåvarande anslagen till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder ävensom till anläggning av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.

Enligt de för dispositionen av förevarande anslag fastställda grunderna — innefattade i kungörelsen den 11 oktober 1918 (nr 887) angående tilläggsbidrag till vissa med statsbidrag understödda väganläggningsföretag m. m. — kunde tilläggsbidrag till visst företag utgå å den del av den verkliga kostnaden, som översköte den enligt fastställd arbetsplan beräknade kostnaden, ökad med en tiondel. Å sålunda överskjutande belopp kunde bidrag utgå med högst samma andel, vartill tidigare statsbidrag till företaget bestämts. Till en början beviljades tilläggsbidrag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i allmänhet till det sålunda angivna maximum. Kraven på anslaget visade sig emellertid mycket stora, och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelade i skrivelse den 8 september 1921, att det år 1918 beviljade beloppet om 5,000,000 kronor icke komme att förslå, varför styrelsen ämnade framdeles inkomma med begäran om ytterligare anslag för ändamålet. Med anledning härav gjordes i statsverkspropositionen till 1922 års riksdag det uttalandet, att det vore i hög grad tveksamt, huruvida ytterligare anslag finge påräknas, samt att fördelningen av dittills beviljade medel därför borde så anordnas, att vidare anslagskrav för ändamålet måtte kunna från styrelsens sida undvikas. I enlighet med detta uttalande vidtog styrelsen från början av år 1922 en avsevärd minskning av tilläggsbidragens storlek, så att desamma därefter beviljades till i medeltal blott 43 procent av det högsta medgivna beloppet. Under åren 1923 och 1924 förekom icke någon ny tilldelning från anslaget, enär väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansåg sig böra reservera då återstående medel, till dess kraven på bidrag från alla därtill berättigade företag kunde överskådas.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beviljade 1925 års riksdag för beredande av tilläggsbidrag till ifrågavarande företag, utöver förut för ändamålet anvisade medel, ett belopp av 1,000,000 kronor. En inom riksdagen väckt motion om anslagsbeloppets höjande till 1,500,000 kronor avslogs av riksdagen.

I anledning av väckta motioner anhöll 1929 års riksdag hos Kungl. Maj:t om utredning, huruvida och i vad mån ytterligare statsbidrag kunde ifrågakomma för väghållningsdistrikt, som vore särskilt hårt betungade till följd av anläggningar, utförda under kristiden.

Vid utredningen i ärendet har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppdelat här ifrågavarande företag i två grupper. *Grupp I* avsåge företag, som vore slutförda samt av styrelsen godkända och vilka hittills kommit i åtnjutande av tilläggsbidrag. *Grupp II* avsåge dels sådana företag, som blivit slutförda och godkända men ännu ej kommit i åtnjutande av tilläggsbidrag, dels ock sådana företag, som ännu ej godkänts men vore berättigade att erhålla tilläggsbidrag. För båda grupperna skulle, för att möjliggöra högsta medgivna tilläggsbidrag, erfordras 3,664,600 kronor. Styrelsens förslag innebär emellertid, att det ytterligare tilläggsbidraget skall avse endast vägdistrikt med en vägs katt per fyrk av 35 öre och däröver, sålunda att sammanlagda tilläggsbidraget borde vid här efteråt angivna skattesiffror uppbringas till följande procent av maximitilläggsbidraget:

Vägs katt per fyrk, öre.	Sammanlagt tilläggs- bidrag i procent av maximitilläggsbidraget.
35—44	55
45—54	65
55—	75

Medelsbehovet skulle då sammanlagt utgöra 300,000 kronor utöver det belopp av 330,400 kronor, som redan funnes reserverat till företagen inom grupp II. Styrelsen har sålunda hemställt om anvisande för budgetåret 1930/1931 av ett anslag för ändamålet å 300,000 kronor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Såsom av den föregående redogörelsen framgår, har för ifrågasvarande ändamål tidigare anvisats ett belopp av sammanlagt 6,000,000 kronor. Vid framläggandet år 1925 av förslag om beviljande av det senast beslutade anslaget å 1,000,000 kronor förutsattes, att ytterligare medel för ändamålet icke skulle ifrågakomma. Ett motionsvis väckt förslag om sistnämnda anslags höjande till av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt belopp av 1,500,000 kronor blev också av riksdagen avslaget.

Nu har emellertid riksdagen ansett det förtjäna överbågas, huruvida ej vissa synnerligen hårt betungade väghållningsdistrikt kunde komma i åtnjutande av något tilläggsbidrag utöver de belopp, under senare år motsvarande omkring 40 procent av maximitilläggsbidraget, som utdelats eller avsåges att utdelas.

I likhet med riksdagen finner jag för egen del det icke kunna förnekas att, till följd av det under de första åren av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillämpade förfarings sättet vid beviljande av tilläggsbidrag, vissa ekonomiskt svaga väghållningsdistrikt försatts i ett förhållandevis ogynnsamt läge. Visst fog torde därför kunna anses föreligga för att medel beredas i syfte att möjliggöra någon ytterligare utdelning av tilläggsbidrag till de väghållningsdistrikt, vilka i ekonomiskt hänseende äro sämst ställda. I betraktande av den utav riksdagen antydda begränsningen av ett eventuellt ytterligare tilläggsbidrag till att avse endast *synnerligen hårt betungade* distrikt samt med hänsyn även till det rådande statsfinansiella läget, vilket nödvändiggör stark återhållsamhet i fråga om nya anslag, finner jag mig emellertid härvidlag icke kunna gå så långt som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagits. I stället har jag ansett mig böra beräkna medel för ändamålet med utgångspunkt däri från, att endast vägdistrikt med en vägs katt per fyrk under år 1929 av 45 öre och däröver böra tillerkännas ytterligare bidrag samt att dessa bidrag böra avvågas på sådant sätt, att sammanlagda tilläggsbidraget för vederbörande företag kommer att motsvara, för distrikt med en vägs katt per fyrk av 45—49 öre 55 procent samt för distrikt med en vägs katt per fyrk av 50 öre och däröver 65 procent av högsta medgivna tilläggsbidrag. Enligt dessa grunder, vilka synas mig ägnade att i skäligen omfattning tillgodose det av riksdagen angivna syftet med ett ytterligare tilläggsbidrag, skulle, såvitt angår företag inom grupp I, endast ett antal hårt betryckta vägdistrikt i Älvsborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län komma i åtnjutande av ytterligare bidrag. Sammanlagda kostnaden för dessa ytterligare bidrag skulle — fortfarande med avseende endast å företag inom grupp I — uppgå till omkring 96,500 kronor. Kostnaden för ytterligare bidrag enligt motsvarande grunder till företag inom grupp II kan för närvarande icke med full tillförlitlighet beräknas. Emellertid torde tillgång till sist avsedda bidrag kunna beredas av redan anvisade anslagsbelopp. Efter tilldelning av bidrag till företagen

inom grupp II enligt förut angivna fördelningsgrund av i medeltal omkring 40 procent utav högsta medgivna tilläggsbidrag kan nämligen av förenämnda reserverade summa å 330,400 kronor väntas återstå ett belopp, som beräknas förslåjämväl till ytterligare bidrag för företag inom denna grupp. För att härvidlag bereda erforderlig säkerhetsmarginal läser emellertid det anslag, som jag för nästkommande budgetår vill förorda, lämpligen böra avrundas till 100,000 kronor.

Vid bifall till detta förslag skulle summan av förut erhållna och nu avsedda ytterligare tilläggsbidrag komma att motsvara för landet i dess helhet i genomsnitt 65 procent i stället för enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag 67 procent av maximibidragens totalsumma.

Det ifrågasatta anslagsbeloppet torde böra erhålla reservationsanslags karaktär.»

*Utskottets
yttrande.*

Till en början anser sig utskottet till frågans klarläggande böra erinra, att sedan 1918 års riksdag beviljat ett engångsanslag av 5,000,000 kronor för beredande av tilläggsbidrag på grund av prisstegringar under kristiden samt detta belopp sedermera i olika poster i sin helhet anvisats, 1925 års riksdag ytterligare för ändamålet ställt till förfogande 1,000,000 kronor. Detta skedde för att mildra den ojämnhet i tilldelningen av medel, som inträtt genom att under de första åren bidrag för merkostnadernas täckande i regel beviljats med *högsta* medgivna belopp. Till stöd härför kunde dock av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen åberopas, att vid statsmakternas ställningstagande år 1918 till frågan det förutsattes, att ifrågavarande tilläggsbidrag skulle utgå efter i genomsnitt samma procentsats, varmed det ursprungliga statsbidraget tidigare beviljats (d. v. s. i allmänhet två tredjedelar av kostnaden). Med hänsyn till att även under normala förhållanden en merkostnad i förhållande till de ursprungliga kalkylerna ej sällan plägar uppkomma — för vilken merkostnad intet meranslag lämnas — ansågs dock, att 10 % av merkostnaden borde frändragas vid tilläggsbidragets beräkning. Därjämte förutsattes emellertid hänsynstagande till vederbörande vägdistrikts ekonomiska bärkraft, vilket också uttryckligen angavs i 1918 års kungörelse i ämnet. Något sådant hänsynstagande skedde dock, såsom ovan nämnts, under de första åren icke. Tvärtom voro de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdade direktiven sådana, att vägdistriktet hade anledning räkna med maximitilläggsbidraget såsom det normalt utgående.

Oavsett vad som sålunda förelupit med avseende å statsmakternas tidigare ställningstaganden i frågan och väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tillvägagångssätt vid tidigare beviljade medels fördelning, läser det enligt utskottets mening framstå som en billig fordran, att staten bestrider sin skäliga anpart av kostnaderna för ifrågavarande under kristiden utförda anläggningar, i regel vägföretag till nytta för den allmänna samfärdseln. Om redan den tredjedel av kostnaden för en väganläggning, som ett vägdistrikt hittills normalt haft att vidkännas, i många fall anses synnerligen betungande, måste detta i ännu större utsträckning vara förhållandet beträffande vägarbeten, som planlagts före kriget eller i varje fall innan någon större prisstegring hunnit göra sig gällande, men genomförts under följande år med då förefintliga abnormt uppdrivna pris. Än mera kännbara bliva ifrågavarande kapitalutlägg, då vägdistriktet härför nödgats ikläda sig skuld, som måste

betalas efter den numera åter inträdda lägre prisnivån, ett förhållande, som i och för sig kunde tänkas motivera ett högre statligt tilläggsbidrag än det ursprungligen avsedda.

I verkligheten har dock ej ens den år 1918 föreslagna grunden för dessa tilläggsbidrags beräkning kunnat upprätthållas. På grund av de förefintliga medlens otillräcklighet har en allmän inknappning i tilldelningen av anslag under de sista åren ägt rum, långt under vad som år 1918 angavs som normalt och vad som vederbörande vägdistrikt — på grund bland annat av tidigare direkt från den anslagsbeviljande myndigheten väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjorda meddelanden — också haft befogad anledning räkna med. Sålunda har en stor del vägdistrikt, oftast de svagast ställda, fått åtnöjas med ett statligt bidrag av allenast cirka 25 procent för den inträdda merkostnaden (d. v. s. omkring 40 procent av maximitilläggsbidraget).

Att märka är att den uppkomna merkostnaden å ifrågasvarande kristidsarbeten ofta varit högst betydande. Ej sällan torde kostnadsökningen uppgå till det dubbla av det belopp, varmed man i den ursprungligen fastställda planen räknat.

Vid nu angivna förhållanden kan utskottet ej tillstyrka någon nedsättning i det belopp av 300,000 kronor, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för ändamålet begärts. Även detta belopp måste anses knappt tilltaget. Men genom detsamma beviljande skulle åtminstone beträffande de hårdast betungade väghållningsdistrikten kunna i ej oväsentlig grad undanröjas ojämnheterna och orättvisorna vid det ursprungliga anslaget fördelning. Någon höjning av detta belopp, 300,000 kronor, anser sig utskottet å andra sidan ej kunna förorda med hänsyn till den så sent som 1929 av riksdagen i frågan intagna ståndpunkten. Enligt vad riksdagen då uttalade borde anvisande av ytterligare medel endast ifrågakomma, i den mån detta vore erforderligt för åstadkommande av visst begränsat ytterligare bistånd till de hårdast betungade väghållningsdistrikten. Genom att nu 300,000 kronor beviljas skulle dock bliva möjligt att tillförsäkra distrikt med en vägs katt av 35—44 öre ett tilläggsbidrag, uppgående till 55 % av det ursprungligen tänkta maximitilläggsbidraget. För vägdistrikt, betungade av ännu högre vägs katt, bliver nämnda procentsats än högre; vid en vägs katt av 55 öre eller däröver kommer den att uppgå till 75 %.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Hansén m. fl. och Selberg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 181 och II: 319) till *tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag*, utöver förut för ändamålet beviljade medel, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

12:o) Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen *dels* till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,138,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;

dels och antaga följande

Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna.

Förslag
till
Förordning
om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

De under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedlen (*automobilskattemedel*) skola i räkenskaperna från vederbörande anslag under riksstatens sjätte huvudtitel omföras till en särskild, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltad fond, benämnd statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda fond skola i första hand bestridas *dels* hälften av de enligt gällande lagar angående väghållningsbesvärets utgörande på landet samt om ödebygdsvägar utgående statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, *dels* vad av automobilskattemedel skall utgå i avlöning åt vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenten, *dels ock* vad som, jämlikt i sådant avseende gällande bestämmelser, av de enligt förenämnda förordning om särskild skatt å bensin och motorsprit influtna medlen skall ställas till lantbruksstyrelsens förfogande att användas till fiskerinäringens befrämjande.

Av återstående skattemedel skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas till dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

2 §.

Av städerna tillkommande andel av skattemedlen skola åttio procent fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt.

Angående fördelningen av återstående tjugu procent förordnar Konungen.

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med fyrtiofem procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund för beräklandet av ovan berörda verkliga kostnad skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper. Försummar väghållningsdistrikt att förebringa nöjaktig utredning om storleken av samma kostnad, må, i den ordning Konungen bestämmer, väghållningsdistriktets rätt till nu omförmält bidrag förklaras förverkad.

b) Vad av omförmälda åttiofem procent återstår skall tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som inflytit i automobilskatt från respektive läns landsbygd, därvid iakttages, att Kalmar läns landstingsområden betraktas såsom särskilda län.

2 mom. Av återstående femton procent må ett belopp, motsvarande högst en halv procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.

4 §.

Konungen eller, efter Konungens bestämmande, underordnad myndighet äger att av skattemedel, som enligt 3 § 1 mom. b) och 2 mom. skola tillgodokomma visst län, årligen bevilja bidrag till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar inom länet.

Av skattemedel, som nyss sagts, äger ock Konungen årligen bevilja bidrag till underhåll av sådana av vederbörande väggassa underhållna vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras, ävensom till sådan vinterväghållning, som är till särskilt gagn för automobiltrafiken.

Vad av länet tillkommande skattemedel ej åtgår till beviljade bidrag skall besparas, intill dess sålunda uppkommet överskott bliver i enahanda ordning utdelat eller om dess användning annorledes förordnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1930, från och med vilken dag förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel upphör att gälla; dock att beträffande bidrag, som avses i 3 § 1 mom. a), de äldre bestämmelserna skola fortfarande gälla intill fördelningen av de under budgetåret 1930/1931 inflytande skattemedlen.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 85—110 av åberopade statsrådsprotokollet.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i följande inom riksdagen väckta motioner hemställts,

dels av herr *E. B. Andersson* m. fl. (motionen I: 48) och av herr *O. Jeppsson* m. fl. (den likalydande motionen II: 87), att riksdagen måtte besluta, att den av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under sjätte huvudtiteln före-

slagna Förordning om fördelning av automobilskattemedel antages med den ändring, att 3 § 1 mom. a) får följande lydelse:

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt: a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med femtio procent av distriktets verkliga kostnad — — — — — förklarar förverkad;

dels av herr *N. Gabrielsson* m. fl. (motionen I: 49), att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av Kungl. Maj:ts kungörelse den 10 augusti 1928 (nr 327) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., att kostnaden för utförande av i motionen omnämnda vägarbeten kommer att helt bekostas av automobilskattemedel, eller vidtaga de andra åtgärder, som för vinnande av samma syfte kunna befinnas erforderliga;

dels ock av herr *C. P. Olsson* i Mellerud m. fl. (motionen II: 83), att riksdagen måtte besluta, att för vägdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, höja det direkta bidraget till vägunderhållet till 55 % av vägdistriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

I samband härmed får utskottet erinra, att under punkt 5:o) här ovan avgivits yttrande över en av herr *E. Hultman* väckt motion II: 185 angående ökat bidrag från automobilskattemedel för marklösen.

Höjning av
vägdistriktens
direkta under-
hållsbidrag.

I avseende å en väckt fråga om ytterligare höjning av vägdistriktens underhållsbidrag har *departementschefen* under hänvisning till en lämnad översikt anfört följande:

»Av den lämnade översikten framgår, att en betydande ökning av bidragen till vägunderhåll och vinterväghållning under de senaste åren ägt rum. Ett kraftigt stöd har härigenom givits vägdistriktet vid bärandet av de ökade bördor, som den hastigt stegrade automobiltrafiken och den därav betingade omdaning av landets vägväsen pålagt distriktet. På grund av underhållsbidragens starka ökning har även inträtt en avsevärd förskjutning i förhållandet mellan å ena sidan summan av dessa bidrag och å andra sidan de medel, som stå till förfogande för arbeten med vägförbättringar.

Alltjämt faller likväl på vägdistriktet en avsevärd underhållstunga, vars storlek i väsentlig mån betingas av motorfordonstrafiken och som visar tendens att fortfarande stiga. Härtill kommer den på vägdistriktet belöpande, för distriktets ekonomi ofta ganska betydande anparten av kostnaderna för en mångfald, jämväl av motorfordonstrafikens utveckling väsentligen betingade arbeten med vägförbättringar av olika slag. Vägbeskattningen är också — även om den de sista åren i stort sett minskats något — fortfarande i flertalet vägdistrikt synnerligen hög. Av landets 379 vägdistrikt hade under år 1929 232 en vägskatt per fyrk av över 20 öre, 84 distrikt hade en skatt av över 30 öre per fyrk, och i 34 distrikt översteg vägskatten 40 öre per fyrk. Motsvarande siffror utgjorde för år 1927 respektive 309, 163 och 69.

Att önskemål om lättnad i vägdistriktens ekonomiska börda genom ytterligare ökning av det till distrikten utgående direkta underhållsbidraget från skilda håll framkommit och jämväl funnit uttryck inom riksdagen, är under nu angivna förhållanden förklarligt.

Redan av sålunda antydda skäl skulle jag för min del finna någon ytterligare höjning av det direkta underhållsbidraget vara önskvärd. En omständighet, som i sin mån bidrager att framhäva behovet av en dylik höjning, ligger vidare däri, att man för framtiden synes böra räkna med en större hastighet för motorfordon än för närvarande. I det förslag till ny förordning om motorfordon, som framlagts av 1927 års motorfordonssakkunniga och som för närvarande är under behandling inom kommunikationsdepartementet, har föreslagits ett borttagande av nuvarande hastighetsbestämmelser för vanliga personautomobiler i trafik å landsbygden samt avsevärda höjningar av nuvarande maximihastighet för de kategorier av automobiler, beträffande vilka fri hastighet ej skulle medgivas. Även om det måhända icke visar sig möjligt att i detta avseende gå fullt så långt, som de sakkunniga ifrågasatt, lära dock — så vitt nu kan bedömas — väsentliga lättnader i gällande föreskrifter beträffande maximihastighet böra äga rum. Givet är att en genomgående ökning av motorfordonens hastighet måste vara ägnad att medföra större slitning av vägarna och därmed även ökad kostnad för vägunderhållet.

Mot en ny höjning av det direkta underhållsbidraget kan givetvis invändas, att en sådan skulle ytterligare inkräkta på den anpart av automobilskattemedlen, som är avsedd för förbättringsarbeten. Jag är ingalunda främmande för denna synpunkt. Såsom jag vid frågans behandling år 1929 antydde, är det naturligen av stor betydelse att automobilskattemedlen i tillräcklig utsträckning användas för åtgärder till förbättring och förstärkning av befintliga vägar, vilka åtgärder bidraga att nedbringa kostnaderna såväl för vägarnas underhåll som för motorfordonens drift samt vilka även öka trafiksäkerheten. Men å andra sidan bör — på sätt jag i nyssnämnda sammanhang jämväl betonade — ej heller förbises, att även ett förbättrat vägunderhåll i och för sig är av den största betydelse för trafiken tack vare den minskning i slitnings- och driftkostnader för fordonen, som därav möjliggöres. Det må ock framhållas, att under de senaste åren över hela landet utförts ett mycket omfattande vägförbättringsarbete, varigenom en betydande höjning av vägarnas standard åstadkommits. Härtill kommer att, därest riksdagen godkänner vad jag i det följande ämnar förorda beträffande sättet för gäldande i vissa fall av kostnaderna för bidrag till s. k. varaktiga vägbeläggningar, en minskning i belastningen å länsfonderna med därav följande ökning av medelstillgången för andra arbeten skulle uppstå utan motsvarande ökning i belastningen å de för vägunderhåll avsedda medlen.

Vid övervägande av samtliga nu antydda omständigheter och i betraktande tillika av den avsevärda stegring i inkomsterna av automobilskattemedlen, som beräknats för nästkommande budgetår, har jag ansett ytterligare höjning av vägdistriktens direkta underhållsbidrag kunna ifrågakomma. Jag finner mig böra tillstyrka, att bidraget bestämmes till 45 i stället för, såsom nu gäller 40 procent, av den verkliga underhållskostnaden.

Till en översikt över verkningarna av detta förslag på fördelningen av automobilskattemedlen återkommer jag i det följande, sedan jag behandlat vissa övriga förslag av natur att kunna påverka fördelningen. Redan nu må emellertid nämnas, att härvid skulle till fördelning på länsfonderna återstå ungefär lika stort belopp, som enligt förut återgivna beräkningar belöper på dessa fonder för budgetåret 1929/1930.»

Av den nya
vägorganisa-
tionen
påkallade
ändringar.

Vad härefter angår de ändringar i förordningen om fördelning av automobilskattemedel, som påkallas för genomförande av den år 1929 beslutade nya vägorganisationen, har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i skrivelse den 14 september 1929 framlagt förslag i detta hänseende.

Efter redogörelse för styrelsens förslag och däröver avgivna yttranden har *departementschefen* för egen del anfört följande:

»Av vad jag i samband med behandlingen av anslagen till den lokala vägorganisationen yttrat och föreslagit framgår, att jag — i anslutning till vad riksdagen härutinnan anfört — icke finner andra kostnader för nämnda organisation än avlöningarna till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenten böra bestridas av automobilskattemedel. Mot den sakliga innebörden av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag beträffande 1 § i förordningen har jag i övrigt ingen erinran. På sätt riksräkenskapsverket föreslagit, torde emellertid i denna paragraf böra intagas en föreskrift rörande omföring av de inflytande automobilskattemedlen från vederbörande utgiftsanslag till den år 1929 beslutade automobilskattemedelsfonden.

I förordningens 3 § 1 mom. a) torde böra intagas bestämmelse om den av mig nyss förordnade höjningen utav vägdistriktens direkta underhållsbidrag från 40 till 45 procent av verkliga underhållskostnaden.

I anslutning till vad som vid beslutet om den nya vägorganisationen förutsatts med avseende å prövningen av ärenden rörande bidrag till förbättringsarbeten torde 4 § i förordningen böra erhålla sådan avfattning, att beslut om dylika bidrag må kunna meddelas antingen av Kungl. Maj:t eller ock, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, av underordnad myndighet. Närmare föreskrifter härutinnan torde böra meddelas i administrativ väg. I enlighet med den ståndpunkt jag förut intagit, torde bestämmelserna i sistnämnda paragraf om det extra underhållsbidraget böra bibehållas.

Vidkommande väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om en ny paragraf, innefattande en allmän regel rörande användningen av städerna tillfallande automobilskattemedel, tillåter jag mig fästa uppmärksamheten därå, att i 1 § av förordningen redan är upptaget ett allmänt stadgande i detta hänseende, nämligen att ifrågavarande medel av städerna skola »användas för dessas gatu- och väghållning». Vid sådant förhållande synes den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna bestämmelsen icke vara här erforderlig utan densamma lärer lämpligen fortfarande böra bibehållas i en administrativ författning med närmare tillämpningsföreskrifter beträffande fördelningen av automobilskattemedel.

Av vad här anförts framgår, att ändringar erfordras i flertalet av förordningens paragrafer. Vid sådant förhållande synes det vara lämpligast, att en helt ny förordning utfärdas med upphävande av den nu gällande. I anslutning till det anförda och med iakttagande av vissa här icke särskilt berörda redaktionella jämkningar torde denna förordning böra erhålla den lydelse, som längre fram angives.

Den nya förordningen lär böra träda i kraft den 1 juli 1930, dock att beträffande vägdistriktens direkta underhållsbidrag den föreslagna höjningen givetvis bör erhålla tillämpning först vid fördelningen av de under budgetåret 1930/1931 inflytande automobilskattemedlen.»

Statsbidrag
till varaktiga
vägbeläg-
ningar.

Slutligen har departementschefen behandlat frågan om sättet för bestridande av bidrag av automobilskattemedel till s. k. varaktiga vägbeläggningar (vägbanans stensättning, beläggning med betong, asfalt och dylikt).

Efter redogörelse för vad i ärendet tidigare förekommit har *departementschefen* för egen del anfört följande:

»Uppenbarligen är det förenat med stora svårigheter att på förevarande område ernå en klar begreppsbestämning. Frågan, huruvida varaktiga vägbeläggningar ur strängt saklig synpunkt äro att anse såsom vägförbättringar eller såsom underhåll av väg, synes emellertid icke vara av avgörande betydelse, då det gäller att avväga statens ställning i fråga om formen för bidrag till dessa åtgärder. Även om ur rent teknisk synpunkt fog kan synas finnas för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens åsikt, att de varaktiga beläggningarna principiellt böra betraktas såsom vägförbättringsåtgärder, lära dock, enligt vad erfarenheten numera givit vid handen, sådana omständigheter kunna föreligga, som av praktiska hänsyn göra det påkallat, att åtgärderna i fråga med avseende å sättet för deras finansiering betraktas såsom likställda med vägunderhåll.

Det har nämligen visat sig, att ett strängt fasthållande vid regeln att de varaktiga beläggningarna i bidragshänseende böra anses såsom vägförbättringar kan vålla svårigheter för åstadkommande av dylika beläggningar i fall, där sådana äro av behovet påkallade samt även ur allmän ekonomisk synpunkt önskvärda. Från länens automobilskattefonder kunna bidrag till större dylika arbeten vanligen icke beredas på en gång, utan bidragen måste i regel fördelas på ett flertal år, och då dessa arbeten — i motsats till vad fallet är med större vägförbättringsarbeten i egentlig mening — kunna utföras inom en jämförelsevis kort tidrymd, blir följden den, att vägdistriktet måste under den tid, som förflyter intill dess bidraget till fullt utbetalts, utan bidrag bestrida utgiften för ränta å de lån, som måste upptagas för anläggningskostnadens gäldande. Givet är, att detta avsevärt begränsar möjligheterna för vägdistriktet att utföra varaktiga beläggningar. Intresset härför måste också naturligen bli mindre i samma mån som bidraget till kostnaderna för vanligt grusunderhåll ökas. Vid bifall till vad jag i det föregående ifrågasatt skulle sistnämnda, årligen utgående bidrag uppgå till samma andel av kostnaden, som — i regel med fördelning på åtskilliga år — i normala fall högst kan påräknas såsom bidrag för förbättringsarbeten.

Om däremot varaktiga beläggningar finge, på sätt i Stockholms län tidigare skett, betraktas såsom »kapitaliserat underhåll», skulle vägdistriktet erhålla årliga bidrag såväl till amortering som till räntor å erforderliga lån för beläggningarnas utförande. Härigenom skulle distriktets initiativ kunna påräknas och dylika arbeten alltså lättare kunna komma till utförande, då de ur ekonomisk synpunkt äro påkallade.

Det huvudsakliga skäl, som anförts gentemot ett förfaringssätt av sist avsedda innebörd — nämligen att, om bidrag av underhållsmedel utginge till ränta och amortering av lån för varaktiga beläggningar, omfattningen av ett läns arbeten av ifrågavarande art skulle inverka på storleken av övriga läns automobilskattefonder genom minskning av det belopp, som stode till förfogande för fördelning å länens automobilskattefonder — synes, såsom reservanterna i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekat, i själva verket förlora sin betydelse, därest dylika bidrag beviljas endast i de fall, då årskostnaden för vanligt grusunderhåll visas vara lika stor som eller större än den annuitet, som erfordras för gäldande av ränta och amortering å erforderligt lån under amorteringstiden, jämte den årliga kostnaden för beläggningens underhåll under samma tid. Härvid förutsattes tillika, att den i varje särskilt fall bestämda, verkliga amorteringstiden, vilken alltså lägges till grund för kostnadsjämförelsen, icke får göras längre än beläggningens beräknade livslängd, samt att de framlagda kostnadsuppgifterna bli omsorgs-

fullt prövade, innan dylik fråga avgöres. Under dessa förutsättningar kan förfaringsättet i fråga uppenbarligen icke medföra minskning av det på länsfonderna fördelbara beloppet. Tvärtom måste det, därest den årliga kostnaden för grusunderhåll är större än summan av annuiteten å lånet för varaktig beläggning och underhållskostnaden för beläggningen, medföra en minskning av det tidigare utgående underhållsbidraget och därmed en ökning av det på länsfonderna fördelbara beloppet. Uppenbart är, att berörda förfaringsätt i dylika fall är till ekonomisk fördel icke blott för vägdistrikten utan jämväl för statsverket; i sistnämnda hänseende må framhållas, att förfaringsättet medför en minskad belastning även å det anslag av allmänna statsmedel, från vilket hälften av de enligt väglagen utgående underhållsbidragen bestrides.

Härtill kommer, att efter allt att döma varaktiga beläggningar på vägar med stark trafik, samtidigt som de borteliminera den på sina håll besvärande dammplågan, möjliggöra en icke obetydlig nationalekonomisk vinst till följd av minskad slitning av motorfordonen samt reducerad bensinåtgång för desamma. Utländska försök synas giva vid handen, att särskilt i sistnämnda hänseende en avsevärd besparing vinnes genom varaktiga beläggningar.

Med hänsyn till vad nu anförts och i betraktande jämväl av att hela den behandlade frågan genom den senast vidtagna och nu föreslagna ytterligare höjningen av vägdistriktens direkta underhållsbidrag kommit i ett uti viss mån ändrat läge, vid vilket förhållande utsikten minskats att ur länsfonderna erhålla tillräckliga medel för mera kostsamma permanentbeläggningsarbeten, har jag ansett mig böra tillstyrka, att möjlighet beredes att i fall, där nyss angivna förutsättningar föreligga, lämna medgivande för vägdistriktet att till annuiteten å lån för varaktiga beläggningar erhålla bidrag såsom till kostnad för vägunderhåll. Dylikt medgivande torde före arbetets igångsättande böra lämnas av Kungl. Maj:t. För vinnande av erforderlig garanti för att arbetet även ur teknisk synpunkt grundas på i alla avseenden riktiga förutsättningar torde jämväl böra stadgas, att plan för arbetet skall fastställas av Kungl. Maj:t. Vägdistrikt, som önskar utföra varaktig beläggning och därtill erhålla bidrag av underhållsmedel, bör alltså hava att hos Kungl. Maj:t göra ansökning om tillstånd härtill samt om godkännande av plan för arbetet. Önskar vägdistrikt för arbetets utförande upptaga lån, för vilket Kungl. Maj:ts tillstånd erfordras, bör ansökan därom göras samtidigt med framställning om medgivande till annuitetens inräknande i underhållskostnaden samt om godkännande av plan för arbetet för att vid ärendenas beredning inom respektive departement frågan i dess helhet skall kunna överskådas.

Då det uppenbarligen är av stor vikt, att utförandet av varaktiga beläggningar underkastas vederbörlig kontroll, torde dylikt arbete böra ställas under tillsyn av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller vederbörande vägingenjör.

Vill vägdistrikt under andra förutsättningar än de här angivna utföra varaktig beläggning, bör däremot företaget behandlas på samma sätt som vanlig vägförbättring och bidrag till dylikt arbete utgå från länets automobilskattefond. Detsamma torde i allmänhet också böra bliva förhållandet i sådana fall, då visserligen förenämnda förutsättningar äro för handen men beläggningsarbetet är av så ringa omfattning, att kostnadsbidraget utan att lägga hinder i vägen för beviljande av bidrag till andra nödvändiga arbeten kan utgå från länsfonden med uppdelning allenast på ett fåtal år.

För genomförande av vad sålunda ifrågasatts torde bland de till kungörelsen den 22 oktober 1927 (nr 383) angående dispositionen av anslag till vägunderhållet på landet m. m. fogade anvisningarna rörande beräkningen av

de till väghållningsdistrikten utgående bidragen till vägunderhåll och vinterväghållning böra införas en bestämmelse av huvudsaklig innebörd att Kungl. Maj:t må, när särskilda skäl därtill äro och statsbidrag eljest ej ifrågasättes till arbetet, medgiva att bidrag beräknas å annuitet för lån, som upptages för utförande av varaktig beläggning av vägbana. I administrativ väg torde vidare böra meddelas bestämmelser angående sättet för ansökning om dylikt medgivande, den utredning som i sådant ärende bör förebringas, kontroll å arbetet m. m. Måhända torde ock av Kungl. Maj:t eller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen böra utgivas tekniska anvisningar rörande arbeten av förevarande art.

Därest riksdagen icke framställer erinran mot vad här ifrågasatts, har jag för avsikt att hos Kungl. Maj:t tillstyrka utfärdande av bestämmelser i anslutning till det anförda.

Genom vad nu förordats ernås givetvis icke någon slutgiltig lösning av frågan om varaktiga beläggningar i dess helhet. För ett ståndpunktstagande härutinnan synes tidpunkten näppeligen ännu vara inne utan ytterligare erfarenhet av motorfordonstrafikens utveckling böra avvaktas. Även ett beslut av den mera begränsade räckvidd, som jag här ifrågasatt, torde dock kunna bliva av en icke oväsentlig betydelse för utvecklingen av vägväsendet, i vad det avser landets mest trafikerade huvudvägar. Särskilt med hänsyn till de pågående förberedelserna för upprättande av flerårsplaner för de olika länen synes det ock vara av vikt, att ett dylikt beslut nu kommer till stånd.»

Sedan departementschefen sålunda behandlat de olika frågor, som inverka på den huvudsakliga fördelningen av automobilskattemedlen m. m., har han meddelat en beräkning av nämnda fördelning för budgetåret 1930/1931. Med förut angivna utgångspunkter skulle denna fördelning te sig på följande sätt:

Automobilskattemedlens uppdelning å anslag.

1930/1931 års automobilskattemedel.

47,000,000 kr.

Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (15 % å verklig resp. uppskattad kostnad för år 1929) 6,000,000 kr.	Avlöning åt vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter 310,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 40,690,000 kr.
---	--	--

Städernas totala andel (20 %) 8,138,000 kr.

Landsbygdens totala andel (80 %) 32,552,000 kr.

Utjämningsandelen (15 %) 4,882,800 kr.	Återstående andel (85 %) 27,669,200 kr.
--	---

Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (45 % å verklig kostnad för år 1930) 18,675,000 kr.	Länens ordinarie andelar 8,994,200 kr.
---	--

Underhållsbidragen skulle alltså utgöra sammanlagt 24,675,000 kronor, medan på länens automobilskattefonder skulle fördelas, efter avdrag av medel till forskningsarbeten, omkring 13,700,000 kronor.

I enlighet med denna beräkning skulle anslagen av automobilskattemedel samt det av allmänna statsmedel utgående anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för nästkommande budgetår upptagas på följande sätt:

Vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörers- assistenter	kronor	310,000
Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna	»	8,138,000
Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden.....	»	32,552,000
Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.....	»	6,000,000
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.	»	6,000,000.

Utskottets
yttrande.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag, att det extra *bidraget från automobilskattemedel till vägarnas underhåll* på landsbygden höjes till 45 procent. Inräknat det ordinarie underhållsbidraget på 30 procent enligt väglagen skulle alltså 75 procent av kostnaderna för underhållet falla på staten och 25 procent på vederbörande väghållningsskyldiga. De motionsvis framställda yrkandena om ytterligare höjning av detta bidrag kan utskottet ej biträda.

I avseende å frågan om *varaktiga beläggningar* får utskottet anföra följande.

En vägs permanentbeläggning (med gatsten, cementbetong, asfalt eller annat mera bestående beläggningsmateriel) är, som allmänt torde vara känt, ett synnerligen kapitalkrävande arbete, vilket ej sällan för vederbörande vägdistrikt gör låns upptagande erforderligt. Mot att hänföra utgifterna för ett så omfattande företag till vanlig underhållskostnad måste därför självklart tvekan hysas. Så sent som år 1928 har också riksdagen — i anslutning till ett av vederbörande departementschef i statsverkspropositionen då gjort uttalande — som sin mening framhållit, att dylika arbeten vore i bidragshänseende att betrakta, ej som underhållsarbeten utan som vägförbättringsföretag, till vilka statsbidrag endast finge utgå i den för dylika förbättringsarbeten stadgade ordning.

För egen del måste utskottet — lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — anse de sålunda anförda betänkligheterna alltjämt äga sitt berättigande. Om utskottet det oaktat ej velat motsätta sig ett frångående av den sålunda tidigare intagna ståndpunkten, har detta i huvudsak skett med hänsyn till följande omständigheter.

Bestämmande vid statsmakternas tidigare ställningstagande i frågan lär bland annat hava varit det förhållandet, att arbeten, hänförliga till vägarnas underhåll (exempelvis grusning m. m.), i motsats till vägförbättringsföretagen, i allmänhet ej äro föremål för någon statlig förhandsgranskning med avseende å deras planläggning m. m. Enligt det nu framlagda förslaget förut-sättes, vad permanentbeläggningarna beträffar, dylik granskning även om kostnaderna för desamma betraktas som underhållsutgifter. Vägdistrikt, som önskar att i underhållskostnad inräkna kostnaderna för lån, upptaget för varaktiga beläggningar, skulle sålunda vara skyldigt att låta planen för beläggningsarbetet underkastas statlig granskning och fastställelse, allt i överensstämmelse med vad som sker beträffande de statsunderstödda vägförbättringsföretagen. Härigenom uppnås alltså en önskvärd kontroll över ar-

betet såväl i tekniskt avseende som beträffande dess ekonomiska förutsättningar.

Ett annat förhållande, vartill hänsyn också bör tagas, är önskvärdheten av att den till vägförbättringsarbeten avsedda delen av automobilskattemedlen må kunna i största möjliga utsträckning disponeras för andra vägförbättringsarbeten än permanentbeläggningar. Som bekant kommer denna vägförbättringsarbetenas anpart i automobilskattemedlen — vilken redan tidigare åtminstone inom vissa län varit knapp i förhållande till de alltjämt stegrade behoven — att ytterligare nedskäras, efterhand som beslutade ökningarna i underhållsbidragens procentsats hinna träda i kraft. Det underhållsbidrag, varmed man för budgetåret 1928/1929 hade att räkna, utgjorde allenast 55 % (varav 25 % i extra bidrag av automobilskattemedel); enligt Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag kommer motsvarande procentsats att för budgetåret 1930/1931 uppgå till 75 % (varav 45 % i extra bidrag av automobilskattemedel). Till vägförbättringsarbeten stodo under budgetåret 1928/1929 i runt tal 19,000,000 kronor till förfogande, medan motsvarande siffra för budgetåret 1930/1931 kunnat beräknas till allenast cirka 13,500,000 kronor till följd av höjningarna i underhållsbidraget.¹)

För att i någon mån motverka den sålunda inträdda minskningen i tillgängligt anslag till vägförbättringar under en tid, då hela vårt vägväsen är statt i kraftig utveckling, framstår självfallet som önskvärt, att ytterligare medel må kunna frigöras genom att åtminstone en del av utgifterna för permanentbeläggningar överflyttas från vägförbättringarnas andel i automobilskattemedlen till underhållsandelen. Detta bör dock endast få ske i sådana fall, då underhållskostnaderna, enkannerligen statens andel i dessa kostnader, ej härigenom ökas, d. v. s. att permanentbeläggning ej förutsättes äga rum, förrän vinsten härav är säker och påtaglig. Såsom exempel härå må anföras det av två reservanter i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen angivna tänkta fallet, att ett väghållningsdistrikt för underhåll av en grusad huvudväg nu har en utgift på 100,000 kronor om året, men denna kostnad efter genomförd varaktig beläggning bevisligen kan nedbringas till 80,000 kronor (däri inbegripet ränta och amortering å upptaget lån samt kostnad för den nya belägningens underhåll).

Vid lämnande av ett medgivande om inräknande av permanentbeläggningskostnader i vägunderhållet måste alltså enligt utskottets mening vissa begränsningar vidtagas. För att beläggningens kostnaden må med avseende å ränta och amortering betraktas som underhåll, bör sålunda först och främst fordras, att medgivande härtill av Kungl. Maj:t lämnats. Från vägdistriktets sida bör härvid förebringas tillförlitlig utredning om å ena sidan *verkliga* kostnaden för vanligt underhåll, d. v. s. vägens makadamisering och grusning samt övriga löpande utgifter av beskaffenhet att rätteligen böra påföras underhållet, och å andra sidan motsvarande kostnader efter vägens permanentbeläggning, innefattande jämväl vad som erfordras för gäldande av ränta och amortering å för ändamålet upptaget lån. Amorteringstiden bör

¹ För budgetåret 1929/1930 kan likaledes förbättringsarbetenas anpart beräknas till cirka 13,500,000 kronor. Underhållsbidraget uppgår till 70 % (varav 40 % i extra bidrag av automobilskattemedel).

ej få tillmätas längre än som med en försiktig beräkning av tiden för beläggningens bestånd kan anses rättmätigt. Ifrågavarande kalkyler böra verifieras och som riktiga betecknas, förutom av vederbörande vägingenjör, jämväl av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Utredning bör ock förebringas därom, att vägen ej endast beträffande förefintlig trafik utan ock i fråga om läge och sträckning är av sådan beskaffenhet, att den lämpligen bör permanentbeläggas. Innan arbetet igångsättes, måste alltså rätningar av kurvor, omläggningar av vägens sträckning med hänsyn till järnvägs korsningar och broombyggnader samt andra förbättrings- och utvidgningsåtgärder av olika slag vara företagna. I den mån statsbidrag kräves även till dessa förbättrings- och utvidgningsåtgärder bör detta utgå från vederbörande läns ordinarie andel i automobilskattemedlen (den s. k. länsfonden).

I den mån ansökning även erfordras om tillstånd att för arbetet upptaga lån, bör dylik ansökning göras samtidigt med framställningen om här ovan avsedda medgivande, detta med hänsyn till att vägdistriktets möjligheter att ekonomiskt gå i land med företaget må kunna prövas.

Under sålunda angivna förutsättningar och på de villkor, som i övrigt i statsverkspropositionen angivits, vill utskottet tillstyrka rätt för Kungl. Maj:t att medgiva, att ränta och amortering å för varaktig beläggning av vägbanan upptaget lån må inräknas bland övrig underhållskostnad. Utskottet anser sig dock härvid böra ytterligare erinra om angelägenheten av en allsidig och ingående prövning av ifrågavarande, i ekonomiskt avseende i allmänhet tämligen vittutseende ärenden om tillstånd till vägars permanentbeläggning, på det att största grad av säkerhet må kunna vinnas för att de erforderliga betingelserna härför föreligga.

I ovannämnda inom första kammaren av herr Gabrielsson m. fl. väckta motion har påyrkats, att kostnaderna för *vägförbättringsarbeten*, påkallade av automobiltrafiken, måtte *helt bekostas av automobilskattemedel*. För närvarande utgår i regel statsbidrag av automobilskattemedel för dylika vägarbeten med 75 %. Återstoden måste, såsom motionärerna framhållit, täckas av vederbörande väghållningsskyldiga, ehuru dessa oftast ej hava något större direkt intresse av vägens ombyggnad.

Dessa motionsvis framhållna synpunkter lära enligt utskottets mening ej kunna fränkännas berättigande, i all synnerhet som de väghållningsskyldiga — trots utgående statligt *underhållsbidrag* av 70 % (hädanefter enligt utskottets förslag 75 %) — ofta hava att vidkännas en betungande kostnad även för vägnas löpande underhåll.

Att nu fastslå någon för de väghållningsskyldiga mera gynnsam allmän norm för det statliga förbättringsbidragets beräkning anser dock utskottet ej tillrädligt. Ifrågavarande ombyggnadsarbeten utföras för närvarande lokalt med vägdistriktet som beslutande företagare och med staten allenast som bidragsgivande och i viss mån även kontrollerande part. Så länge detta system tillämpas, måste det enligt utskottets mening anses både rimligt och välbetänt, att vederbörande vägdistrikt har att bära åtminstone någon del av det ekonomiska ansvaret för ifrågakommande förbättringsarbeten, även om dessa obestridligen i huvudsak betingas av motortrafiken.

Erinras må, att i undantagsfall, exempelvis vid mera genomgripande ombyggnadsarbeten å större genomfartsvägar, statsbidrag kunnat erhållas med ända upp till 90 % av kostnaderna.

Ifrågavarande motionsvis väckta spörsmål lärer principiellt sett vara av samma natur som de under punkt 5:o här ovan berörda frågorna rörande den omfattning, vari staten och motorväsendet böra deltaga i vägbördan, och alltså av beskaffenhet att kunna komma under omprövning i samband med pågående revision av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande på landet m. m.

Under återopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,138,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar E. B. Andersson m. fl. och O. Jeppson m. fl. samt C. P. Olsson i Mellerud m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 48 samt II: 87 och 83), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, antaga följande

Förslag

till

Förordning

om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

De under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedlen (*automobilskattemedel*) skola i räkenskaperna från vederbörande anslag under riksstatens sjätte huvudtitel omföras till en särskild, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förvaltd fond, benämnd statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda fond skola i första hand bestridas *dels* hälften av de enligt gällande lagar angående väghållningsbesvärets utgörande på landet samt om ödebygdsvägar utgående statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, *dels* vad av automobilskattemedel skall utgå i avlöning åt vägingenjörer,

biträdande vägingenjörer och vägingenjörsassistenter, dels och vad som, jämlikt i sådant avseende gällande bestämmelser, av de enligt förenämnda förordning om särskild skatt å bensin och motorsprit influtna medlen skall ställas till lantbruksstyrelsens förfogande att användas till fiskerinäringens befrämjande.

Av återstående skattemedel skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas till dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

2 §.

Av städerna tillkommande andel av skattemedlen skola åttio procent fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt.

Angående fördelningen av återstående tjugu procent förordnar Konungen.

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med fyrtiofem procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund för beräklandet av ovan berörda verkliga kostnad skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper. Försummar väghållningsdistrikt att förebringa nöjaktig utredning om storleken av samma kostnad, må, i den ordning Konungen bestämmer, väghållningsdistriktets rätt till nu omförmält bidrag förklaras förverkad.

b) Vad av omförmälda åttiofem procent återstår skall tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd, därvid iakttages, att Kalmar läns landstingsområden betraktas såsom särskilda län.

2 mom. Av återstående femton procent må ett belopp, motsvarande högst en halv procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt

användande av ifrågavarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.

4 §.

Konungen eller, efter Konungens bestämmande, underordnad myndighet äger att av skattemedel, som enligt 3 § 1 mom. b) och 2 mom. skola tillgodokomma visst län, årligen bevilja bidrag till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar inom länet.

Av skattemedel, som nyss sagts, äger ock Konungen årligen bevilja bidrag till underhåll av sådana av vederbörande vägkassa underhållna vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras, ävensom till sådan vinterväghållning, som är till särskilt gagn för automobiltrafiken.

Vad av länet tillkommande skattemedel ej åtgår till beviljade bidrag skall besparas, intill dess sålunda uppkommet överskott bliver i enahanda ordning utdelat eller om dess användning annorledes förordnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1930, från och med vilken dag förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel upphör att gälla; dock att beträffande bidrag, som avses i 3 § 1 mom. a), de äldre bestämmelserna skola fortfarande gälla intill fördelningen av de under budgetåret 1930/1931 inflytande skattemedlen.

II. att den av herr Gabrielsson m. fl. i ämnet väckta motionen (I: 49) må anses besvarad med vad utskottet ovan anfört.

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 32,552,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden.

[21.]

14:o) Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m., nu 5,400,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,000,000 kronor.

Bidrag till vägunderhållet på landet.

[22.]

I samband med förevarande punkt har utskottet ansett sig böra till behandling upptaga en av herrar *A. Pehrsson* i Bramstorp och *J. Nilsson* i Hörby inom andra kammaren väckt motion, nr 139, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 oktober 1927 (nr 383), att där avsett stats-

bidrag utanordnas så snart ske kan efter ingången av september månad till vederbörande vägstyrelse.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Kostnaderna för bestridande av ordinarie underhållsbidraget av 30 procent enligt väglagen hava för nästkommande budgetår beräknats uppgå till 12,000,000 kronor, varav enligt tidigare fastslagen norm 6,000,000 kronor skulle utgå av automobilskattemedel och 6,000,000 kronor på vanligt sätt uppföras å budgeten. Kungl. Maj:ts förevarande förslag har ej givit utskottet anledning till erinran. Rörande sistnämnda belopp gör utskottet framställning under nästföljande punkt.

Det motionsvis framförda önskemålet att ifrågavarande ordinarie underhållsbidrag å 30 procent må kunna utanordnas till vägdistriktet tidigare på hösten än för närvarande förtjänar enligt utskottets mening beaktande. Frågan är dock redan föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, vadan någon särskild framställning från riksdagen i ämnet ej synes erforderlig.

Under återopande härav hemställer utskottet,

a) att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, nu 5,400,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,000,000 kronor;

b) att den av herrar Pehrsson i Bramstorp och Nilsson i Hörby i ämnet väckta motionen II: 139 må anses besvarad med vad utskottet ovan anfört.

*Ytterligare
bidrag till
vägunder-
hållet på
landet.*

[23.]

15:o) I anslutning till vad under punkten 14:o) anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, att direkt utgå av automobilskattemedel, nu 5,400,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,000,000 kronor.

*Statsverkets
andel i kost-
naden för
vägdela-
ningar.*

[24.]

16:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *statsverkets andel i kostnaden för vägdelaningar* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,000 kronor.

*Understöd åt
synnerligt
betungade
väghållnings
distrikt.*

[25.]

17:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Hamnar och farleder.

18:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av anslag till statens fiskehamnar (punkt 26), statsunderstödda fiskehamnar (punkt 27), handelshamnar och farleder (punkt 28), upprensning av norra inloppet till Fårösund (punkt 29) och underhåll av fiskehamnar (punkt 30) ävensom åtskilliga i dessa ämnen väckta motioner kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Statens fiskehamnar. Statsunderstödda fiskehamnar. Handelshamnar och farleder. Försöksarbeten för upprensning av norra inloppet till Fårösund. Underhåll av fiskehamnar.

Vägtrafikväsendet.

[26—30.]

19:o) Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie reservationsanslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål, nu 30,000 kronor, med 5,000 kronor till 35,000 kronor.

Bidrag till vissa kommunikationsändamål.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 139—141 av åberopade statsrådsprotokollet.

[31.]

Under titeln »Vägar och kommunikationer» har under en följd av år varit i riksstaten uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 20,000 kronor. Med uteslutande av nämnda anslag upptog 1928 års riksdag i riksstaten under titeln: »Bidrag till vissa kommunikationsändamål» ett ordinarie reservationsanslag å 20,000 kronor. För innevarande budgetår utgår anslaget med ett till 30,000 kronor förhöjt belopp.

De utgifter, som avföras från ifrågavarande anslag, utgöras bland annat av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlöande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder, av Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet samt av bidrag till den internationella luftfartskommissionen. För täckande av dessa utgifter under nästkommande budgetår har någon ökning av anslaget icke syntts erfordras.

Däremot föreslås en ökning av anslaget i syfte att från detsamma må kunna beredas bidrag till broar eller andra erforderliga anordningar å isvägar av enskild natur för övergång av isränna, som upptagits för sjöfarten.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

»Med hänsyn till den omfattning, som vintersjöfarten fått, och i betraktande jämväl av att denna sjöfart numera ofta kräver bredare isrännor än förr, vilket givetvis medfört behov av mera kostsamma anordningar för vägtrafikens framförande, synes det skäligen, att även i fråga om de enskilda isvägarna statsbidrag till dessa anordningar må kunna lämnas. Sådant bidrag torde emellertid böra beredas allenast i fråga om enskilda isvägar, som äro av mera allmänt intresse, exempelvis sådana som förbinda öar med fastlandet. Vidare torde bidrag böra utgå endast i den mån icke understöd från annat håll, vare sig kommunalt eller enskilt, erhålles eller finnes skä-

ligen böra lämnas, i vilket avseende utredning givetvis får ske i varje särskilt fall. Bidrag torde böra få lämnas såväl för anläggning som drift och underhåll, dock att alltid skall tillses, att icke dyrbarare anordningar vidtagas än som för förbindelsens upprätthållande oundgängligen krävas. Bidrag synes böra få utgå med högst hälften av totalkostnaden eller alltså efter enahanda norm, som gäller beträffande anläggning av enskilda utfartsvägar.

Det är givetvis vanskligt att, innan någon erfarenhet vunnits, bedöma medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Tillsvidare synes för ändamålet böra beräknas ett belopp av 5,000 kronor.

Det torde ligga närmast till hands, att dessa bidrag få utgå av anslaget till bidrag till vissa kommunikationsändamål, från vilket redan utgå understöd till vissa enskilda kommunikationsföretag.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle alltså anslaget behöva höjas med 5,000 kronor till 35,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie reservationsanslaget till *bidrag till vissa kommunikationsändamål*, nu 30,000 kronor, med 5,000 kronor till 35,000 kronor.

Bidrag till
skjuts-
entreprenader.

[32.]

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till skjutsentreprenader*, nu 70,000 kronor, med 20,000 kronor till 50,000 kronor.

Registrering
av motor-
fordon m. m.
Besiktning
av motor-
fordon.

[33 o. 34.]

21:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående registrering av motorfordon m. m. (punkt 33) och angående besiktning av motorfordon (punkt 34) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Luftfartsväsendet.

Understöd av
regelbunden
luftfart m. m.

[35.]

22:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35) angående understöd av regelbunden luftfart m. m. kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Belysnings-
anordningar
å Bulltofta
flygplats.

[36.]

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 36) föreslagit riksdagen att till belysningsanordningar å Bulltofta flygplats för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 145—148 av återopade statsrådsprotokollet.

Med anledning av ansökning av aktiebolaget Aerotransport om ett belopp å 50,000 kronor för anordnande av belysning å Bulltofta flygplats föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1929 års riksdag, att för nämnda ändamål måtte anvisas ett anslag av 50,000 kronor. Detta Kungl. Maj:ts förslag blev av riksdagen bifallet.

I skrivelse den 18 september 1929 har *aktiebolaget Aerotransport* erinrat, att bolaget ursprungligen tänkt sig, att erforderlig belysning för möjliggörande av flygplans landning under mörker å Bulltoftafältet skulle åstadkommas genom ett transportabelt flodljus av Svenska aktiebolaget Gasaccumulators konstruktion. I den ursprungliga kostnadsplanen hade därför upptagits 18,900 kronor.

Aktiebolaget Aerotransport har nu anhållit, att hos riksdagen måtte begäras ett fyllnadsanslag av 35,000 kronor för möjliggörande av en fast flodljusinstallation å Bulltofta flygplats.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»För att vid mörker vägleda flygarna hade aktiebolaget Aerotransport under den tid, då luftfart förra vintern ägde rum mellan Malmö och kontinenten, från arméförvaltningen lånat en å en lastvagn placerad strålkastare. Då Bulltoftafältet var uppblött eller täckt med snödrivor, visade det sig emellertid svårt att föra fram strålkastaren till det ställe, där den borde vara placerad för att belysa en landnings- eller startsträcka. Förflyttning av en strålkastare skulle möjligen bliva lättare, om, såsom chefen för generalstaben antytt, den bleve placerad på en traktor. Enligt vad sakkunniga personer meddelat skulle dock svårigheterna därigenom icke helt och hållet undanröjas. För att vid ett flygplans ankomst i rätt tid få en strålkastare eller ett flodljus fram till vederbörlig plats skulle personal ständigt behöva hållas i beredskap. Underhållet av rörliga flodljus blir även dyrare än vidmakthållandet av fasta sådana. Då vidare en elektrisk kabel ändock måste nedläggas i marken på flygplatsen för att förse gränsmarkeringsljusen med elektrisk energi, torde ett system med fasta flodljus i längden bliva billigare än rörliga flodljus.

De flesta utländska flygplatser äro också försedda med fasta flodljus, och där rörliga sådana förekomma, lära vissa svårigheter vid deras användning hava yppat sig.

Största avseende bör fästas vid det av chefen för generalstaben givna förordet för rörliga flodljus. Å andra sidan har flygstyrelsen bestämt uttalat sig för systemet med fasta ljus såsom varande det ändamålsenligaste. Jag vill därför icke motsätta mig, att för belysning av Bulltofta flygplats användas fasta flodljus. Aktiebolaget Aerotransport har ansett, att härför skulle behövas ett tilläggsanslag av 35,000 kronor. Inom kommunikationsdepartementet hava för att nedbringa kostnaden för belysningsanordningarna föreslagits vissa förenklingar, vilka aktiebolaget Aerotransport ansett sig kunna godtaga. Belysningen av hus och andra förefintliga hinder för flygning skulle sålunda något minskas, och i stället för fem fasta flodljus skulle anbringas blott fyra. Härigenom kan tilläggsanslaget nedbringas till 20,500 kronor. När de pågående planeringsarbetena å Bulltofta flygplats slutförts, varmed dock torde dröja ännu några år, blir det emellertid antagligen nödvändigt att anbringa ännu ett flodljus.

Vid preliminära underhandlingar med vederbörande kommunala myndighet i Malmö har ställts i utsikt, att staden skall bekosta nedläggning av kablar samt erforderlig transformatorstation.

Jag anser mig alltså böra tillstyrka att, utöver det av riksdagen till belyningsanordningar å Bulltofta flygplats beviljade anslaget å 50,000 kronor, för ändamålet anvisas ytterligare 20,500 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *belysningsanordningar å Bulltofta flygplats* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,500 kronor.

Bidrag till
uppförande
av en hangar
vid Stock-
holms stads
flyghamn vid
Lindarängen.

24:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) och under erinran att statsbidrag till ifrågavarande hangar må enligt medgivande av 1929 års riksdag utgå med högst 244,000 kronor, varav 50,000 kronor redan av riksdagen anvisats, hemställer utskottet,

[37.]

att riksdagen må till *bidrag till uppförande av en hangar vid Stockholms stads flyghamn vid Lindarängen* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Byggnadsväsendet.

Byggnads-
styrelsens
verksamhet.

25:o) Kungl. Maj:t har (punkt 38) föreslagit riksdagen att till byggnadsstyrelsens verksamhet för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 95,200 kronor.

[38.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 149—153 av återopade statsrådsprotokollet.

I det ordinarie förslagsanslaget å 256,300 kronor till byggnadsstyrelsen ingår en post å 67,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Utöver det ordinarie anslaget har riksdagen till upprätthållande av byggnadsstyrelsens verksamhet sedan flera år tillbaka anvisat ett extra anslag, senast för budgetåret 1929/1930 till belopp av 90,700 kronor. Sistnämnda anslag är avsett till avlöningar, i den mån den ordinarie anslagsposten icke förslår, till icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga arbetsbiträden å styrelsens samtliga byråer utom byggnadsbyrån, beträffande vars icke-ordinarie befattningshavare kostnaderna för avlöningar jämlikt medgivande av riksdagen påföras anslagen för de av byggnadsstyrelsen omhändertavda byggnadsföretagen enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

I skrivelse den 30 augusti 1929 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anslag till upprätthållande av styrelsens verksamhet för budgetåret 1930/1931.

Styrelsen meddelar till en början, att avlöningarna till icke-ordinarie befattningshavare å styrelsens samtliga byråer med undantag av byggnadsbyrån under nu löpande budgetår beräknas komma att uppgå till i runt tal 142,000 kronor, avlöningsförhöjningar inräknade. För nästkommande bud-

getår beräknar styrelsen, att avlöningarna till samma personal med hänsyn till intjänta ålderstillägg komma att uppgå till omkring 144,500 kronor.

För sistnämnda budgetår har styrelsen emellertid ansett någon ökning av personalen vara erforderlig, nämligen med en ny befattning å styrelsens kamrerarkontor, vilken skulle benämnas notarie och med hänsyn till det ansvarsfulla arbete, som skulle anförtros honom, avlönas enligt 21:a lönegraden, avdelning B, i den uti kungörelsen den 6 juni 1925 (nr 270) intagna löneplanen, med tillämpning av 33 § i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356).

Till avlönande av den sålunda föreslagna nya arbetskraften skulle för budgetåret 1930/1931 erfordras ett belopp av 6,048 kronor.

Till bestridande av kostnaderna för gratifikationer åt tjänstgörande arkitekter utom stat, avlöning åt den tekniske inspektören vid de kungl. teatrarna, tillfälliga biträden m. m. har styrelsen för nästkommande budgetår beräknat ett oförändrat belopp av 16,000 kronor.

För samtliga nu angivna kostnader skulle alltså för budgetåret 1930/1931 erfordras ett sammanlagt belopp av $(144,500 + 6,048 + 16,000)$ 166,548 eller i runt tal 166,500 kronor. Då den å styrelsens stat upptagna anslagsposten till avlöningar åt icke-ordinarie befattningshavare uppgår till 67,000 kronor, skulle alltså till upprätthållande av styrelsens verksamhet för nästa budgetår behövas ett extra anslag av 99,500 kronor.

I anledning av styrelsens förslag om medel för inrättande av en ny befattning å styrelsens kamrerarkontor hava utlåtanden inhämtats av *riksräkenskapsverket* och *allmänna civilförvaltningens lönenämnd*.

Departementschefen har anfört följande:

»Såsom lönenämnden antytt, torde visserligen en fortsatt utveckling av byggnadsstyrelsens under de senaste åren avsevärt stegrade byggnadsverksamhet samt en ytterligare ökning av det under styrelsens vård stående fastighetsbeståndet sannolikt inom en ej avlägsen framtid komma att kräva anställande av en särskild befattningshavare å styrelsens kamrerarkontor, avsedd huvudsakligen för kassörsgöromål. För närvarande synas emellertid tillräckliga skäl icke vara förebrogta vare sig för bifall till styrelsens förslag om inrättande av en ny befattning å extra stat i lönegraden B 21 eller för anställande, på sätt i de avgivna utlåtandena alternativt ifrågasatts, av ett icke-ordinarie biträde i kanslibiträdesgraden. Med den nuvarande omfattningen av arbetet å kamrerarkontoret och i avvaktan på den granskning ur besparingssynpunkt, som — i likhet med vad som ägt rum i fråga om åtskilliga andra verk — torde böra verkställas även beträffande byggnadsstyrelsens organisation och personalbestånd, synes det mig vara tillfyllest att för beredande av någon förstärkning av styrelsens icke-ordinarie arbetskrafter beräkna en höjning med förslagsvis 2,000 kronor av de medel, som stå till förfogande för avlönande av icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen. I anslutning till vad riksräkenskapsverket yttrat torde möjlighet vidare föreligga att bereda kamreraren viss lättnad i arbetsbördan genom att i lämplig utsträckning pålägga den nuvarande förste amanuensen å kamrerarkontoret självständigt ansvar för av honom fullgjord saklig granskning av räkningar m. m.

I enlighet med vad jag nu anfört och då jag i övrigt ej har något att erinra mot vad byggnadsstyrelsen beräknat vill jag tillstyrka, att förevarande anslag för nästkommande budgetår ökas dels för avlöningsförhöjningar med 2,500 kronor, dels ock för nyssnämnda förstärkning av arbetskrafterna med 2,000 kronor och alltså bestämmas till 95,200 kronor.»

Utskottets yttrande. Under hänvisning till den av departementschefen lämnade utredningen får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *byggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 95,200 kronor.

Länsarkitekter. 26:o) Kungl. Maj:t har (punkt 39) föreslagit riksdagen att till länsarkitekter för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 62,000 kronor.

[39.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 153—155 av åberopade statsrådsprotokollet.

Det extra anslaget till länsarkitekter höjdes för budgetåret 1929/1930 från 52,000 kronor till 57,000 kronor. Med denna förhöjning avsågs att bestrida kostnaderna för ökande av antalet länsarkitektbefattningar från nio till tio.

Efter anmälan av *byggnadsstyrelsens* förslag om länsarkitektsinstitutionens utvidgande till att omfatta samtliga län, för vilket ändamål skulle erfordras ytterligare två länsarkitektbefattningar, har *departementschefen* anfört följande:

»Erfarenheterna från de län, där för närvarande länsarkitekter verka, tala för en sådan utveckling; i vissa fall har, såsom den lämnade redogörelsen visar, länsarkitektens verksamhet redan nått den omfattning, att anställande av fackkunnigt biträde — såsom redan tidigare skett i Stockholms län — ifrågasatts. För närvarande anser jag mig emellertid endast kunna såtillvida förorda en fortsatt utbyggnad av ifrågavarande institution, att från och med nästkommande budgetår ytterligare en länsarkitektbefattning inrättas. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagens beslut i anslagsfrågan föreligger, fatta beslut om placeringen av den nya befattningen, varvid särskilt avseende synes böra fästas vid föreliggande svårigheter att kunna påräkna annan sakkunskap på de områden, varom här är fråga. Arvodet till den nya länsarkitekten torde böra bestämmas till 5,000 kronor, vilket skulle föranleda en höjning av anslaget med motsvarande belopp till 62,000 kronor.»

Utskottets yttrande. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *länsarkitekter* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 62,000 kronor.

Byggnader och reparationer. 27:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1930/1931 har Kungl. Maj:t upptagit ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer med oförändrat belopp, 525,000 kronor (sid. 156—158 av statsrådsprotokollet.)

Det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, som för budgetåret 1925/1926 var uppfört med 450,000 kronor, höjdes med hänsyn till ökningen av kronans under byggnadsstyrelsens vård ställda fastighetsbestånd från och med budgetåret 1926/1927 till 500,000 kronor. Från och med innevarande budgetår har anslaget av samma anledning ytterligare höjts till 525,000 kronor.

Till förstärkning av det ordinarie anslaget hava under flera år anvisats särskilda extra anslag, för budgetåren 1926/1930 till belopp av respektive 600,000, 800,000, 850,000 och 800,000 kronor.

Jämlikt medgivande av statsmakterna hava av vart och ett av de för ifrågasvarande ändamål under sistnämnda fyra budgetår sålunda tillgängliga beloppen, respektive 1,100,000, 1,300,000, 1,350,000 och 1,325,000 kronor, ett belopp av 50,000 kronor tagits i anspråk för sådana restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott, vilka ansetts oundgängligen nödvändiga till förhindrande av ytterligare förstörelse av nämnda slott. Det förutsattes vid denna frågas behandling år 1926, att ifrågasvarande restaureringsarbeten skulle fördelas på flera år samt att kostnaderna för arbetena skulle påföras förevarande anslag, därvid, efter utredning av byggnadsstyrelsen, för varje år visst maximibelopp skulle fastställas.

I skrivelse den 26 juni 1929 har *byggnadsstyrelsen* anmält behovet av anslag till byggnader och reparationer för budgetåret 1930/1931. Därvid har styrelsen på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1930/1931 *dels* upptaga det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer till oförändrat belopp 525,000 kronor *dels ock* till förstärkning av samma anslag anvisa ett extra anslag av 815,000 kronor.

Sedermera har byggnadsstyrelsen med skrivelse den 16 oktober 1929 överlämnat planer rörande nödvändiga restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott under budgetåret 1930/1931 och därom anført huvudsakligen:

Dylika planer hade på styrelsens uppdrag uppgjorts beträffande Kalmar av tjänstgörande arkitekten hos styrelsen, professorn Martin Olsson samt beträffande Läckö slott av intendenten hos styrelsen Årland Noreen. Enligt dessa planer komme de arbeten, som under nämnda budgetår skulle utföras vid Kalmar slott och som beräknades draga en kostnad av 30,000 kronor, att i huvudsak omfatta fortsättande av restaureringsarbetena i rummen nr 39, 39^{1/2}, 40, 41 och 42, fortsatt reparation av norra och södra postejerna och av vallarnas murverk, framtagnings och konservering av borggårdsfasadernas målade putsornering samt diverse andra utvändiga reparationer. Arbetena å Läckö slott under samma tid skulle bestå i konserveringsarbeten i rummen nr 122—124, 199, 201—207 och 126 samt beräknades betinga en kostnad av 20,000 kronor.

Över de sålunda upprättade arbetsplanerna hade riksantikvarien avgivit yttranden och däri tillstyrkt utförande av de föreslagna arbetena. Med anledning av att riksantikvarien i yttrandet angående arbetena å Läckö slott ifrågasatt lämpligheten av att i föreslagen omfattning verkställa kompletteringar av takdekorationer i rummen nr 201 och 206 å Läckö ville byggnadsstyrelsen meddela, att styrelsen givetvis hade för avsikt att utföra dessa arbeten i samråd med riksantikvarien. Vissa övriga av riksantikvarien ut-

talade önskemål rörande ledning av arbetena m. m. komme byggnadsstyrelsen jämväl att iakttaga.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Mot de av byggnadsstyrelsen framlagda planerna för restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott under nästkommande budgetår har jag intet att erinra. Jag tillstyrker därför, att till dessa ändamål för nämnda budgetår avses ett belopp av sammanlagt 50,000 kronor.

Enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle för budgetåret 1930/1931 till byggnader och reparationer erfordras ett sammanlagt belopp av 1,340,000 kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till det för innevarande budgetår tillgängliga anslagsbeloppet med 15,000 kronor. I den begärda totala anslagssumman äro inräknade såväl nyssnämnda belopp av 50,000 kronor för fortsatt restaurering av Kalmar och Läckö slott som ock erforderliga anslagsmedel, 30,000 kronor, för slutförande av fasadreparationerna å Arvfurstens palats i Stockholm inom ramen av den år 1929 uppskattade totala kostnaden härför.

Mot vad byggnadsstyrelsen sålunda föreslagit har jag i stort sett intet att erinra. Dock synes mig förstärkningsanslaget böra jämkas nedåt till samma belopp som för innevarande budgetår eller 800,000 kronor. En dylik jämkning synes även i betraktande av de numera något stegrade reparationskostnaderna vara befogad med hänsyn därtill, att i anslaget för innevarande budgetår inräknats ett belopp till vissa arbeten inom tekniska skolans byggnad i Stockholm, vilka arbeten sakna motsvarighet i den nu föreliggande beräkningen för nästkommande budgetår.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som tillstyrker, att för ifrågavarande ändamål beviljas, utöver det ordinarie reservationsanslaget till oförändrat belopp, det av Kungl. Maj:t äskade extra anslaget å 800,000 kronor, får under nu förevarande punkt hemställa,

att riksdagen må i riksstaten upptaga det ordinarie reservationsanslaget till *byggnader och reparationer* med oförändrat belopp 525,000 kronor.

*Förstärkning
av reserva-
tionsanslaget
till byggnader
och
reparationer.*

28:o) Under återopande av vad som anförts under nästföregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 800,000 kronor.

[40.]

*Restaurering
av rikssalen
å Stockholms
slott m. m.*

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) och under erinran, att ifrågavarande anslag utgör återstoden av vad som enligt en av 1929 års riksdag godkänd plan bör för ändamålet anvisas, får utskottet hemställa,

[41.]

att riksdagen må till *restaurering av rikssalen å Stockholms slott m. m.* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 118,000 kronor.

30:o) Kungl. Maj:t har (punkt 42) föreslagit riksdagen att till nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

Nybyggnad
för Kungl.
Maj:ts kansli.

[42.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 159—163 av åberopade statsrådsprotokollet.

Genom beslut vid 1928 och 1929 års riksdagar har den sedan lång tid tillbaka på dagordningen stående frågan om nya lokaler för Kungl. Maj:ts kansli bragts till en lösning.

Kostnaderna för byggnadsföretaget beräknades i propositionen nr 177 till 1929 års riksdag komma att uppgå till 4,875,000 kronor. För arbetenas bedrivande under budgetåret 1929/1930 beräknades ett belopp av 400,000 kronor vara erforderligt. Detta belopp skulle utgå ur fonden för anordnande av lokaler för statens ämbetsverk i huvudstaden.

I skrivelse den 29 augusti 1929 har *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om beredande av medel för budgetåret 1930/1931 till fortsättande av arbetena å ifrågavarande nybyggnadsföretag.

Styrelsen har därvid — efter omnämmande, att rivningen av det gamla polishuset ävensom av det forna rannsakningsfängelset beräknades vara slutförd under loppet av oktober 1929 samt att huvudritningarna till byggnadsföretaget inom den närmaste tiden komme att överlämnas till Kungl. Maj:t — framhållit, att enligt den tilltänkta arbetsplan, som byggnadsstyrelsen framlagt med skrivelse den 28 februari 1929 och som återgivits i propositionen nr 177 till 1929 års riksdag (sid. 9), grundläggningsarbetena för byggnadens västra parti skulle påbörjas under hösten 1929 och denna byggnadsdel i sin helhet vara färdig för inflyttning omkring den 1 juli 1932. Efter omflyttningen från det nuvarande kanslihuset till det nyuppförda västra partiet av det nya kanslihuset, vilken omflyttning beräknades taga högst tre månader i anspråk, skulle under hösten 1932 igångsättas arbetena för uppförande av byggnadens östra parti, som beräknades stå färdigt under sommaren 1935.

Styrelsen har vidare erinrat, att styrelsen i sin berörda skrivelse den 28 februari 1929 beräknat, att av den uppskattade totalkostnaden för byggnadsföretaget, 4,875,000 kronor, 400,000 kronor borde finnas tillgängliga under budgetåret 1929/1930 samt återstoden med ungefär lika belopp lämpligen fördelas på därefter följande fem budgetår. Då nu av riksdagen redan anvisats 400,000 kronor, skulle alltså 4,475,000 kronor ungefär lika fördelas på budgetåren 1930/1935. För arbetets bedrivande under budgetåret 1930/1931 erfordrades sålunda ett belopp av 895,000 kronor eller avrundat 900,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts har byggnadsstyrelsen hemställt, att till fortsättande av nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett belopp av 900,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Rivningen av gamla polishuset och rannsakningsfängelset har numera i huvudsak avslutats. Genom beslut den 22 november 1929 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i enlighet med av styrelsen uppgjorda huvudritningar låta uppföra de i den nya kanslihusbyggnaden ingående två flygelbyggnaderna samt ställt till styrelsens förfogande återstoden av det för innevarande budgetår för arbetenas bedrivande anvisade medelsbeloppet.

Medel för fortsättande av arbetena å byggnadsföretaget torde nu böra beredas i den omfattning, som påkallas för fullföljande av den i 1929 års proposition framlagda arbetsplanen. Byggnadsstyrelsens i sådant syfte framställda förslag om anvisande för nästkommande budgetår av ett belopp av 900,000 kronor anser jag mig böra biträda. Emellertid vill jag, utöver vad byggnadsstyrelsen anfört i fråga om kostnadsberäkningen, erinra därom, att i den för företaget beräknade kostnaden inbegripits det av 1928 års riksdag till vissa utredningar rörande nybyggnaden beviljade anslagsbeloppet av 60,000 kronor.

De erforderliga medlen torde böra beviljas å budgeten såsom särskilt reservationsanslag.»

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

Ämbets-
byggnad å
tomterna
nr 8 och 9
i kvarteret
Grönlandet
södra i
Stockholm.

31:o) Kungl. Maj:t har (punkt 43) föreslagit riksdagen att till ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 163—171 av åberopade statsrådsprotokollet.

[43.]

Sistlidet års riksdag anvisade för budgetåret 1929/1930 ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor för utredningar rörande ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm m. m. Detta beslut tillkom i samband med frågan om beredande av andra lokaler åt de statsinstitutioner, främst riksförsäkringsanstalten, vilka äro förlagda till de för statsverkets räkning förhyrda utrymmena i fastigheten med adressnummer 23 och 25 vid Vasagatan och 29 vid Tunnelgatan i Stockholm eller det s. k. Auditorium.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 14 november 1929 omförmält, att styrelsen, efter samråd med riksförsäkringsanstalten, uppdragit åt tjänstgörande arkitekten hos styrelsen S. Lewerentz att efter erforderlig utredning upprätta fullständiga ritningar till ifrågavarande nybyggnad. Utredningen hade numera fortskridit så långt, att skissritningar till byggnadsföretaget i dess helhet förelåge utarbetade. Arbetet med upprättande av

huvudritningar kunde emellertid icke slutföras förrän till våren 1930, men skissritningarna vore så utarbetade, att de kunnat läggas till grund för erforderliga kostnadsberäkningar.

Styrelsen har vidare omnämnt, att utredning påginge rörande anskaffandet av nya lokaler för etnografiska museet, som måste avflytta från sina nuvarande lokaler redan under hösten 1930, därest den planerade nybyggnaden skulle hinna bliva färdigställd till den 1 april 1932, då statsverkets lokalförhyrningar i Auditoriebyggnaden skulle upphöra. Emellertid hade denna utredning ännu icke hunnit slutföras på grund av att styrelsen icke kunnat erhålla bestämt besked från vederbörande militära myndigheter rörande möjligheten att bereda museet erforderligt utrymme inom vissa kasern-etablissemang i huvudstaden. Styrelsen komme emellertid att snarast möjligt till Kungl. Maj:t framlägga förslag i denna lokalfråga.

Det nu upprättade skissförslaget till ämbetsbyggnad i kvarteret Grönlandet södra — vilket förslag, omfattande 14 ritningar, fogats vid styrelsens skrivelse — ansluter sig i huvudsak till de av styrelsen i förenämnda skrivelse den 27 september 1928 angivna riktlinjerna med avseende å byggnadsföretaget. Nybyggnaden skulle omfatta sex våningar jämte delvis inredd vind samt källarutrymmen.

Den föreslagna nybyggnaden är avsedd att uppföras såsom en s. k. skellettbyggnad i järn och betong utom vad beträffar gatufasader och brandmurar i tomtgränserna, vilka skulle uppföras i tegel. Byggnaden skulle förses med brandsäkra bjälklag samt, såsom förut framhållits, med tak i brandsäker konstruktion. I övrigt skulle byggnaden utföras efter de normer, som tillämpats beträffande senast uppförda ämbetsbyggnader i huvudstaden.

Enligt en inom byggnadsstyrelsen verkställd beräkning skulle *kostnaderna* för byggnadsföretaget, därest dubbla källarvåningar komme till utförande, uppgå till 1,700,000 kronor. Dessa kostnader fördela sig på följande sätt:

	Kronor.
Byggnadsarbeten	1,270,000
Inredningsarbeten	40,000
Värmeledning	100,000
Vatten- och avloppsledningar samt sanitär inredning	70,000
Elektriska belysnings- och svagströmsledningar	32,000
Elektriska hissar	34,000
Ritningar, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter (omkring 12 %).....	154,000
Summa	1,700,000

Denna kostnadssumma bör, framhåller styrelsen, givetvis minskas med det redan beviljade beloppet å 25,000 kronor till utredningar i här förevarande fråga. Det för byggnadsföretaget erforderliga anslagsbeloppet skulle alltså uppgå till 1,675,000 kronor. Därest nybyggnaden skall hinna färdigställas till den 1 april 1932, böra enligt styrelsen 900,000 kronor vara tillgängliga under budgetåret 1930/1931 samt återstoden eller 775,000 kronor under budgetåret 1931/1932.

På grund av vad sålunda anförts har byggnadsstyrelsen hemställt, att till uppförande, i huvudsaklig överensstämmelse med förenämnda skissförslag, av en ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett extra reservationsanslag å 900,000 kronor.

I utlåtande den 10 december 1929 har *riksförsäkringsanstalten* förklarat sig intet hava att erinra mot det föreliggande skissförslaget.

Departementschefen har anfört följande:

»På sätt förutsatts såväl i 1929 års statsverksproposition som ock av samma års riksdag, torde förhyrningen av lokaler för statsverkets räkning i Auditorium böra upphöra vid utgången av nu löpande hyresperiod eller den 1 april 1932. För att möjliggöra detta lär, såsom jämväl av statsmakterna förutsatts, böra uppföras en ny ämbetsbyggnad å de staten tillhöriga tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm, varigenom dessa värdefulla tomter även skulle bliva bättre utnyttjade än vad hittills varit fallet.

En förutsättning för berörda tomters användning på sålunda föreslaget sätt är emellertid, att nya lokaler beredas för etnografiska museets samlingar, vilka äro inrymda i de nuvarande byggnaderna å tomterna i fråga. Denna fråga torde senare i dag komma att upptagas av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget till nybyggnad å tomterna i fråga ansluter sig i huvudsak till de riktlinjer, som av styrelsen antytts i dess skrivelse den 27 september 1928 och som återgivits i fjolårets statsverksproposition. Förslaget synes mig ägnat att giva en tillfredsställande lösning av den föreliggande frågan. De nu föreslagna avvikelserna från det år 1928 skisserade byggnadsprogrammet finner jag vara väl motiverade. Att, då grundförhållandena å byggnadsplatsen möjliggöra en sådan anordning, inrätta dubbla källarvåningar samt att redan från början utföra byggnadens takkonstruktion på sådant sätt, att vindsvåningen kan utnyttjas, lär, er anses vara ur praktiska och ekonomiska synpunkter fördelaktigt. Vad angår utnyttjandet av källarvåningarna, har i förslaget i den ena av dessa våningar upptagits en lokal å omkring 325 kvadratmeter för demonstration av anordningar för arbetarskydd m. m., avsedd att disponeras för den permanenta arbetarskyddsutställning, som uppehålls av den statsunderstödda föreningen för arbetarskydd i Stockholm. Efter att hava samrått med chefen för socialdepartementet vill jag emellertid framhålla, att spörsmålet om dispositionen av förevarande lokalutrymmen för närvarande torde böra hållas öppet, emedan förslag väckts om en lösning av arbetarskyddsutställningens lokalfråga på annat sätt än genom förläggning till förevarande byggnad. Skulle utställningen icke komma att inrymmas i nybyggnaden, lär, er utrymmet i fråga utan svårighet kunna utnyttjas på annat sätt, antingen till statligt ändamål eller genom uthyrning. Frågan om hyresersättning för lokalerna, därest de upplåtas till arbetarskyddsföreningen, sammanhänger — såsom riksförsäkringsanstalten framhållit — med frågan om lämplig form för statens understödande av föreningens verksamhet och lär, er icke i detta sammanhang behöva avgöras.

Huvuddelen av utrymmet i den nya byggnaden avses för riksförsäkringsanstalten, som utom arkivlokaler å drygt 500 kvadratmeter i den ena källarvåningen skulle erhålla en nyttigt golvyta av, inberäknat vissa reservutrym-

men, 3,600 kvadratmeter eller omkring 1,000 kvadratmeter mer än vad anstalten för närvarande disponerar. Vid granskning av den utredning, som förebragts angående den beräknade dispositionen av anstaltens lokaler, har jag i likhet med byggnadsstyrelsen kommit till den uppfattningen, att någon minskning av anstaltens beräknade lokalutrymmen icke lämpligen kan ifrågasättas. Därest emellertid framdeles, på grund av ändrad organisation eller av annan anledning, anstaltens lokalbehov skulle minskas, kunna ledigblivande lokaler utan svårighet tagas i anspråk för andra statsinstitutioners behov.

Såsom av utredningen framgår, skulle för en del av de statsinstitutioner, vilka utom riksförsäkringsanstalten nu äro inrymda i Auditorium, i bottenvåningen av den nya byggnaden beredas lokaler, upptagande en golvyta av sammanlagt omkring 500 kvadratmeter. För dem av ifrågavarande institutioner, vilka icke kunna inrymmas i det nya ämbetshuset, har byggnadsstyrelsen tänkt sig kunna bereda utrymme dels i den statens järnvägar tillhöriga fastigheten Vasagatan 3 (kvarteret Pensionären), dels ock i postverkets fastighet i kvarteret Brunkhuvudet. Mot vad härutinnan anförts har jag intet att erinra.

I enlighet med vad jag här uttalat vill jag tillstyrka, att en nybyggnad på förevarande tomter i kvarteret Grönlandet södra kommer till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med de föreliggande skissritningarna.

Enligt den framlagda kostnadsberäkningen skulle nybyggnaden, vilken inklusive arkivlokaler i vinds- och källarvåningarna komme att innehålla en nyttig golvyta av tillhoppa inemot 6,500 kvadratmeter, draga en kostnad av 1,700,000 kronor, däri inräknat det anslag å 25,000 kronor, som för innevarande budgetår anvisats till utredning av byggnadsfrågan. Hyresvärdet å lokalerna har, med utgångspunkt från byggnadskostnad och tomtvärde, beräknats till sammanlagt 152,500 kronor eller omkring 40,000 kronor mindre än den årliga hyra, som nu erlägges för de till omfattningen avsevärt mindre lokalerna i Auditorium. Kostnadsberäkningarna hava ej givit mig anledning till erinran. För byggnadskostnadernas bestridande torde medel i form av reservationsanslag böra upptagas under sjätte huvudtiteln. Då byggnaden för att möjliggöra avveckling av förhyrningen i Auditorium måste vara färdig att tagas i bruk före den 1 april 1932, lärer, såsom byggnadsstyrelsen föreslagit, ett anslagsbelopp av 900,000 kronor böra anvisas för nästkommande budgetår.»

Under hänvisning till den i ärendet lämnade utredningen får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 900,000 kronor.

32:o) Kungl. Maj:t har (punkt 44) föreslagit riksdagen att för om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 171—175 av åberopade statsrådsprotokollet.

Om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping.

[44.]

I skrivelse den 22 juni 1929 har *länsstyrelsen i Södermanlands län* gjort framställning om vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av länsstyrelsens behov av tillräckliga och tidsenliga lokaler.

I sin framställning har länsstyrelsen anfört, att tillgängliga tjänstelokaler i länsresidenset i Nyköping numera vore både otillräckliga och otjänliga. Mellan landskansliets olika lokaler förefunnes för närvarande ej inre förbindelse, varför automobilavdelningens personal måste passera över residensets bakgård för att ernå förbindelse med landskansliet i övrigt. Landsfogdens tjänsterum och vissa övriga tjänstelokaler för landskansliet vore så fuktiga och mörka, att de i sitt nuvarande skick vore otjänliga såsom arbetslokaler. Landskansliets utrymmen vore helt utnyttjade, och någon möjlighet att bereda tjänstelokaler för den vägingenjör, som komme att anställas från och med den 1 juli 1930, funnes icke, liksom ej heller för en länsarkitekt, när sådan bleve anställd för länet. Å landskontoret vore trångboddheten synnerligen besvärlig. Vissa befattningshavare måste sålunda anvisas plats i arkivlokalerna, som dels vore mörka och dels otjänliga som arbetslokaler, då städningen helt naturligt ej kunde bliva tillräckligt effektiv.

Byggnadsstyrelsen, som avgivit utlåtande den 21 oktober 1929, har anfört, att styrelsen, som till fullo kunde vitsorda det trängande behovet för länsstyrelsen av utökade och förbättrade lokaler, låtit verkställa utredning rörande det lämpligaste sättet för lösandet av denna fråga. Därvid hade styrelsen ansett sig i detta sammanhang böra taga hänsyn till jämväl lantmäterikontorets i länet lokalbehov. För kontoret förhyrdes för närvarande lokaler i enskild fastighet intill den 1 oktober 1936. Man syntes kunna utgå ifrån att inom icke avlägsen framtid mera ändamålsenliga lokaler komme att erfordras för lantmäterikontoret. En förläggning av detta till residenset syntes styrelsen dock icke tillrådlig med hänsyn till länsstyrelsens framtida behov av utvidgning. Lantmäterikontorets lokalfråga syntes med andra ord böra lösas genom nybyggnad å annan plats.

I avseende å den av byggnadsstyrelsen vidtagna utredningen har styrelsen yttrat:

Resultatet av den nu verkställda utredningen för lösandet av länsstyrelsens lokalfråga åskådliggjordes å skrivelsen bilagda ritningar. Enligt detta förslag skulle länsstyrelsen, som för närvarande disponerade 515 kvadratmeter nyttig golvareal, fördelade på 19 tjänsterum, jämte 165 kvadratmeter arkivlokaler, komma att disponera 36 tjänsterum om sammanlagt 865 kvadratmeter golvyta. Arkivlokalerna upptoge 255 kvadratmeter. Härjämte avsåges vindarna å de tillbyggda flyglarna bliva uppförda på sådant sätt, att inom dessa vid framdeles uppträdande behov kunde inredas reservutrymmen om ungefär 350 kvadratmeter. Utrymmesökningarna hade vunnits i huvudsak genom utökning av de båda flyglarna med en rumsbredd inåt gårdssidan samt genom en större tillbyggnad av den sålunda breddade östra flygeln på stallbyggnadens plats och genom en mindre tillbyggnad av den västra flygeln.

Vid förslagens utarbetande hade beaktats den av länsstyrelsen framhållna olägenheten, att landskontorets lokaler i bottenvåningen saknade inre förbindelse. Landshövdingens kök och tjänarrum skulle sålunda flyttas från

bottenvåningen och för detta ändamål hittills använda utrymmen utnyttjas till tjänstelokaler. Genom en mindre ombyggnad av huvudtrappan till landshövdingens bostad hade åstadkommits en inre förbindelse mellan botten-våningens östra och västra delar förmedelst en genomgående korridor, som under den ombyggda trappan nedsänkts några steg. I samband härmed vore nya entréer upptagna från Stora torget, en på vardera sidan av huvudin-gången. Mittentrén bibehölles för landshövdingens boställsvåning.

Fördelningen av de olika lokalerna framginge närmare av ritningarna. Landskontoret komme att disponera hela bottenvåningen och landskansliet den östra delen av gamla våningen en trappa upp jämte utrymmena en trappa upp i tillbyggnaden. Det vore att märka, att på grund av tomt-markens starka stigning tjänstelokaler i tillbyggnaden kunde anordnas först i våningen en trappa upp, under det att bottenvåningens lokaler endast lämpade sig för arkiv och dylikt. I stället för den nuvarande sessions-salen, som vore för liten, hade anordnats en ny i flygeln utefter Hospitals-gatan.

Landshövdingen erhöle ersättning för de till länsstyrelsen avstädda ut-rymmena i bottenvåningen genom anordnande av kök och tjänarrum i vå-ningen en trappa upp i den breddade västra flygeln. En ny kökstrappa anordnades från gården.

Den östra flygelns tillbyggnad, där automobilavdelningen skulle förläggas, avslutades med ett trappparti, som förmedlade tillträde till undervarande arkivrum samt till i vinden förlagda två bostadslägenheter om vardera två rum och kök, avsedda den ena för länsstyrelsens förste expeditionsvakt samt den andra för landshövdingens personliga betjäning i ersättning för bostadslägenheten en trappa upp i västra flygeln. Takvåningen i den östra flygeln utfördes så, att den framdeles skulle kunna anordnas med reserv-lokaler, vilka genom en trappa sattes i förbindelse med landskansliets lokaler i våningen en trappa upp. Inkörsporten från Hospitalsgatan bibehölles, och från denna bereddtes tillträde till ett uppackeringsrum samt arkivrummen. Intill porten anordnades ett garage med tillträde från gatan. Under de breddade delarna av flyglarna anordnades källare och till den östra förlades nytt pannrum med kolförråd, till vilken panncentral anslötes såväl det nuvarande värmesystemet som värmeledningen i de nya lokalerna. I den västra flygelns källare anordnades ny tvättstuga.

Länsstyrelsen hade för sin del godkänt det sålunda uppgjorda förslaget, såsom framginge av påteckning å ritningarna.

Kostnaderna för förslagets genomförande hade av byggnadsstyrelsen be-räknats till 395,000 kronor enligt följande fördelning:

Förstärkning av grunden under den nuvarande byggnaden ...	kronor	22,000
Tillbyggnadsarbeten	»	215,000
Förändringsarbeten inom den nuvarande byggnaden	»	75,500
Värme-, vatten- och avloppsledningar	»	36,000
Elektriska ledningar	»	5,000
Ritningar, arvoden, administration och oförutsedda utgifter ...	»	41,500

Summa kronor 395,000

Arbetena i fråga beräknades kunna utföras under loppet av två år.

På grund av vad sålunda anförts hemställer byggnadsstyrelsen, att för anordnande av förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Södermanlands län inom länsresidenset i Nyköping i huvudsaklig överensstämmelse med det av styrelsen framlagda förslaget måtte beviljas ett anslag av 395,000 kronor och därav för budgetåret 1930/1931 anvisas ett belopp av 195,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

»Av utredningen i ärendet torde framgå, att lokalerna för länsstyrelsen i Södermanlands län äro otillräckliga och delvis olämpligt belägna. Vissa av utrymmena synas även vara otjänliga för sitt ändamål. Ett starkt behov föreligger alltså av förbättrade lokalförhållanden.

Genom utförande av den av byggnadsstyrelsen föreslagna om- och tillbyggnaden, vilket förslag länsstyrelsen för sin del godkänt, skulle länsstyrelsens lokalfråga bliva på ett tillfredsställande sätt löst. De avsevärda reservutrymmen, som vid förslaget genomförande komme att vinnas, skulle bereda möjlighet att tillgodose även framtida behov av utvidgade tjänstelokaler. Då sålunda den framlagda planen synes mig ändamålsenlig och de gjorda kostnadsberäkningarna icke givit anledning till erinran, vill jag tillstyrka, att förslaget kommer till utförande.

Av statsfinansiella skäl synes dock för budgetåret 1930/1931 endast ett mindre belopp kunna avses för ändamålet. Emellertid har framhållits, att det även under sådan förutsättning vore av betydelse för länsstyrelsen, att frågan underställdes 1930 års riksdag. Vid bifall till förslaget skulle nämligen därigenom möjliggöras, att de tidskrävande arbetena med detaljritningars upprättande ävensom övriga förarbeten hunne slutföras på sådan tid, att det egentliga byggnadsarbetet i motsats till vad eljest bleve fallet skulle kunna påbörjas omedelbart efter det att medel härtill beviljats av påföljande riksdag. Anledning synes mig föreligga att tillmötesgå detta önskemål även med hänsyn till angelägenheten av att så vitt möjligt fördela kostnaderna för tillgodoseende av vissa statliga lokalbehov. Såsom jag i det följande får tillfälle närmare angiva, föreligger nämligen ett antal framställningar i nämnda hänseende, vilka synas snart nog få underställas riksdagen och torde komma att föranleda en icke oväsentlig budgetbelastning.

För nästkommande budgetår kan jag icke förorda anslag för nu ifrågasvarande ändamål till högre belopp än 20,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

Då en snar ombyggnad av ifrågasvarande länsresidens synes oundviklig, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må för *om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

**Elektrisk
värmeledning
i Gripsholms slott.**

33:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45) angående elektrisk värmeledning i Gripsholms slott har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

[45.]

erinra.

**Inköp av
tomt samt
uppförande
därå av ny-
byggnad för
lantmäterikontoret i
Kronobergs
län.**

34:o) Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att till inköp av tomt samt uppförande därå av nybyggnad för lantmäterikontoret i Kronobergs län för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 181—185 av återropade statsrådsprotokollet.

[46.]

Sedan *lantmäteristyrelsen* i skrivelse den 18 oktober 1928 gjort framställning i fråga om beredande av nya lokaler för lantmäterikontoret i Kronobergs län, har *byggnadsstyrelsen* i utlåtande den 10 oktober 1929 — efter undersökning av olika möjligheter till ny förläggning av lantmäterikontoret — anfört följande:

Byggnadsstyrelsen hade i skrivelse till drätselkammaren i Växjö den 18 juni 1929 framställt förfrågan rörande eventuell överlåtelse till statsverket av en staden tillhörig tomt nr 5 i kvarteret Gripen. Med skrivelse den 18 september 1929 hade drätselkammaren till byggnadsstyrelsen överlämnat utdrag av protokoll vid stadsfullmäktiges sammanträde den 30 augusti 1929, enligt vilket stadsfullmäktige förklarar sig villiga att till statsverket försälja ett å en av stadsingenjören Alrik Runhammar den 1 augusti 1929 upprättad karta angivet område om ungefär 1,400 kvadratmeter av tomten nr 5 i kvarteret Gripen att avskiljas till särskild tomt och upplåtas för uppförande av nybyggnad, inrymmande lokaler för Kronobergs läns lantmäterikontor, mot ett pris av 25,000 kronor samt de villkor i övrigt, drätselkammaren kunde finna lämpligt fastställa.

Tomten i fråga hade ett för ändamålet synnerligen fördelaktigt läge i hörnet av Nygatan och Linnégatan — den senare en av stadens huvudgator — samt på endast ett kvarters avstånd från länsresidenset. Enligt uppgift vore grundförhållandena goda och tomtens storlek lämplig för nybyggnaden.

På grundval av från lantmäteristyrelsen lämnad uppgift angående utrymmesbehovet hade i samråd med lantmäteristyrelsen inom byggnadsstyrelsen uppgjorts sex skissritningar till nybyggnaden, vilka godkänkts av lantmäteristyrelsen. Enligt detta ritningsförslag skulle kontoret komma att i huvudsak innehålla ett visningsrum för allmänheten, arkivutrymme med en ytvidd av omkring 200 kvadratmeter, erforderliga rum för överlantmätare, assistent och extra assistent, extra biträden samt jord- och fastighetsregister, ritsal, lunchrum m. m. ävensom en bostad om två rum och kök för expeditionsvakt. Då tomten läge i en sluttning mot Linnégatan, skulle schaktmassorna för grunden tillvaratagas och uppläggas till en terrass mot Linnégatan. Byggnaden tänktes indragen 3 meter från Linnégatan och 6 meter från Nygatan, som vore endast 12 meter bred. För såvitt byggnadsföretaget komme till stånd, hade byggnadsstyrelsen för avsikt att söka utverka, att åtgärder vidtoges i syfte att de angränsande tomterna icke finge bebyggas i tomtgränserna.

Byggnaden hade tänkts uppförd av tegel på grunder av betong och med brandtrygga konstruktioner.

Enligt inom byggnadsstyrelsen verkställd beräkning skulle kostnaden för uppförande av en byggnad enligt det framlagda skissförslaget belöpa sig till 150,000 kronor enligt följande fördelning:

Byggnadsarbeten	kronor	102,000
Värmeledning, vatten och avlopp jämte sanitär inredning	»	14,000
Elektriska ledningar	»	4,500
Terrassmurar mot gatorna, planering och plantering	»	7,500
Stängsel	»	4,500
Utvändiga ledningar jämte rörgravar	»	1,500
Ritningar, kontroll m. m. samt oförutsedda utgifter	»	16,000

Summa kronor 150,000

Enligt vad t. f. länsarkitekten Olof Lundgren efter gjord undersökning meddelat, kunde den av staden begärda försäljningssumman för tomten i fråga, 25,000 kronor, anses skälig.

På grund av vad sålunda förekommit hemställer byggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att till inköp av tomt i Växjö samt uppförande därå av en byggnad för lantmäterikontoret i Kronobergs län bevilja sammanlagt 175,000 kronor samt därav för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Det är givetvis av stor vikt, att lantmäterikontorens betydelsefulla och delvis oersättliga arkivalier förvaras på ett ur brandsäkerhetssynpunkt tryggande sätt. Av utredningen framgår, att de nuvarande lokalerna för lantmäterikontoret i Kronobergs län icke kunna anses tillfredsställande i detta avseende. Såsom i ärendet framhållits, torde några effektiva ytterligare åtgärder beträffande dessa lokaler till förebyggande av brandfara icke kunna under förhandenvarande omständigheter vidtagas, och ej heller lär genom förhyrning av andra lokaler det avsedda önskemålet kunna nås. Vid sådant förhållande och då möjlighet ej synes föreligga att i någon befintlig, statsverket tillhörig byggnad inrymma lantmäterikontoret, torde dess lokalfråga icke kunna lösas annorledes än genom nybyggnad. Byggnadsstyrelsens därutinnan framlagda förslag, vilket biträts av lantmäteristyrelsen, synes mig icke giva anledning till erinran. Det av styrelsen till inköp föreslagna tomtområdet, som har en areal av omkring 1,400 kvadratmeter, är väl beläget och lämnar möjlighet till framdeles eventuellt behöflig tillbyggnad. Det av markägaren, Växjö stad, begärda priset, 25,000 kronor, synes kunna godtagas. Jag vill alltså förorda, att det av byggnadsstyrelsen framlagda förslaget, slutande å en sammanlagd kostnad av 175,000 kronor, kommer till utförande. Av nämnda belopp torde, på sätt byggnadsstyrelsen ifrågasatt, för nästkommande budgetår 90,000 kronor behöva anvisas.»

*Utskottets
yttrande.*

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp av tomt samt uppförande därå av nybyggnad för lantmäterikontoret i Kronobergs län* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor.

**Restaurering
av Malmö-
hus slott.**

[47.]

35:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) och under erinran, att ifrågavarande anslag utgör återstoden av vad som enligt en av 1926 års riksdag godkänd plan bör för ändamålet anvisas, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *restaurering av Malmöhus slott* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 127,000 kronor.

**Nybyggnad
för länssty-
relsen i
Malmöhus
län.**

[48.]

36:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48) angående nybyggnad för länsstyrelsen i Malmöhus län har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

erinra.

37:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49) hemställer utskottet, att riksdagen må till *konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin.

[49.]

38:o) Kungl. Maj:t har (punkt 50) föreslagit riksdagen att till inköp av visst markområde invid länsresidenset i Falun på de i ett i statsrådsprotokollet omförmäلت köpekontrakt upptagna villkor för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor.

Inköp av visst markområde invid länsresidenset i Falun.

[50.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 190—193 av återopade statsrådsprotokollet.

Landshövdingeresidenset i Falun, uppfört å tomten nr 1 i kvarteret Residenset, gränsar i norr mot Köpmansgränden, i väster mot Slaggatan, i öster mot Åsgatan och i söder mot den bebyggda tomten nr 2 i samma kvarter. Mellan residensbyggnaden och byggnaderna å tomten nr 2 finnes en obebyggd, vid pass 4.5 meter bred markremsa, hörande till sistnämnda tomt och sträckande sig från Åsgatan till Slaggatan. Residenset, på tre sidor omgivet av gator och på den fjärde eller södra sidan gränsande till den obebyggda markremsan, har sålunda för närvarande ett fritt och avskilt läge. Ett av boningsrummen i residenset får sitt ljus från fönster, vettande mot tomten nr 2.

För ett antal år sedan pågick rättegång mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt dåvarande ägaren av tomten nr 2, å andra sidan, om rätt för residenset till fönster mot tomten nr 2, vilken rättegång utföll till nackdel för kronan. I samband därmed underhandlades med ägaren om köp av ifrågasvarande markremsa, vilken fråga emellertid då förföll.

I sin berörda skrivelse den 17 april 1929 har *byggnadsstyrelsen* anfört följande.

Den nuvarande ägaren till tomten nr 2 vore betänkt att ombygga sin gård, därvid en byggnad av större höjd skulle uppföras utmed residensets södra gavel. Residenset skulle därigenom förlora sitt fristående läge, som till stor del gåve detsamma dess karaktär och prägel av värdighet. Vidare skulle vissa fönster i residenset komma att igenmuras, bland andra fönstret till ovan omförmälda bostadsrum, som vore landshövdingens sovrums och som för övrigt hade särdeles vackra dekorativa målningar, vilka tillskrevs Masreliez' skola och vore representativa för den dekorativa konsten under 1700-talets senare år. Kunde en tillräckligt bred markremsa utmed residens-tomten förvärfvas av kronan, skulle dessa nackdelar undanröjas. Det vore även att märka, att genom ett dylikt inköp undvekes skyldighet för kronan att borttaga residensets takfall mot granntomten samt det listverk, som nu sköte in över grannens område. Slutligen vüune residenset fönsterrätt utefter hela södra gränslinjen.

På grund härav hade genom länsarkitekten M. Dahlander förts underhandlingar med ägaren till tomten nr 2 rörande möjlighet för kronan att förvärva ifrågasvarande markremsa, vilka underhandlingar resulterat i ett av omförmälda tomtägare avgivet anbud att för ett belopp av 15,000 kronor till

kronan med äganderätt överlåta merberörda markremsa mellan Åsgatan och Slaggatan utefter residensets tomt om 4.5 meters bredd.

På grundval av detta anbud, som av länsstyrelsen tillstyrkts till antagande, hade sedermera inom byggnadsstyrelsen upprättats ett förslag till köpekontrakt mellan kronan och omförmålda ägare, vilket förslag numera undertecknats av ägaren, direktören Henning Lind och dennes hustru Nina Lind. Köpekontraktet, varav ett exemplar fogats vid styrelsens skrivelse, vore från säljarens sida gällande under förutsättning att Kungl. Maj:t senast den 1 juni 1930 godkänt detsamma.

På grund av vad sålunda anförts har byggnadsstyrelsen hemställt, att till inköp på de i föreliggande kontraktförslag angivna villkor av ifrågavarande markområde måtte anvisas ett belopp av 15,000 kronor.

I ärendet har infordrat utlåtande avgivits av länsstyrelsen i Kopparbergs län, som hört vederbörande länsarkitekt. *Länsarkitekten* har ansett det föreliggande förslaget fördelaktigt och fullt bindande för att säkerställa residensbyggnadens fria läge för all framtid samt tillstyrkt bifall till förslaget. *Länsstyrelsen* har förklarat sig icke hava något att erinra mot bifall till byggnadsstyrelsens i ärendet gjorda hemställan.

Departementschefen har anført följande:

»Vad byggnadsstyrelsen i ärendet anført synes mig utgöra goda skäl för att åtgärder från statens sida vidtagas för förvärv av ifrågavarande markområde. Genom ett dylikt förvärv skulle bland annat garanti vinnas för att länsresidensets nuvarande fria och avskilda läge för framtiden bibehålles. Med hänsyn härtill och då jag finner den preliminärt avtalade köpeskillingen för området, 15,000 kronor, under förhandenvarande förhållanden kunna godtagas samt de i kontraktförslaget innefattade villkoren i övrigt icke givit mig anledning till erinran, vill jag tillstyrka byggnadsstyrelsens hemställan. Ett belopp, motsvarande köpeskillingen, torde såsom extra anslag böra uppföras i riksstaten för nästkommande budgetår.»

*Utskottets
yttrande.*

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp av visst markområde invid länsresidenset i Falun* på de i ett i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 3 januari 1930 omförmålt köpekontrakt upptagna villkor för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor.

Om- och till-
byggnad av
residens-
byggnaden
i Östersund.

39:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) och under erinran att kostnaderna för ifrågavarande om- och tillbyggnad beräknats till 330,000 kronor, varav 100,000 kronor redan anvisats av 1929 års riksdag, får utskottet hemställa,

[51.]

att riksdagen må för *om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Östersund* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 230,000 kronor.

40:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) — som avser beredande av ytterligare erforderliga medel till nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län för en kostnad av 230,000 kronor, varav 80,000 kronor redan anvisats av 1929 års riksdag — får utskottet hemställa,

Nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län.

att riksdagen må till *nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

[52.]

Diverse.

41:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53) får utskottet hemställa,

Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.

att riksdagen må

a) medgiva, att kostnaden för av ledamöter av riksdagen under sommaren 1929 företagen studieresa till Norrland må jämväl i vad angår den del av resan, som företagits å enskilda järnvägar, bestridas av anslag till ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor;

[53.]

b) till *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

42:o) Kungl. Maj:t har (punkt 54) föreslagit riksdagen att som bidrag till utgivande av tidskriften »Brandskydd» för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Bidrag till utgivande av tidskriften »Brandskydd».

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 197 och 198 av återropade statsrådsprotokollet.

[54.]

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren* i Karlskrona väckt motion, nr 138, däri föreslagits, att riksdagen ville besluta att för budgetåret 1930/1931 såsom bidrag till Svenska Brandskyddsföreningen och såsom bidrag till utgivandet av tidskriften Brandskydd anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor under de villkor, som omnämnas i föreningens underdåniga skrivelse av den 15 oktober 1929.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

För understödjande av Svenska brandskyddsföreningens verksamhet har 1920 års riksdag på tilläggsstat för år 1920 beviljat ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor, varjämte såsom bidrag till utgivande genom nämnda förening av tidskriften »Brandskydd» å en var av tilläggsstaterna för åren 1921 och 1922 beviljats ett förslagsanslag, högst, 500 kronor, samt för varje budgetår

under perioden 1923—1928 ett anslag av 400 kronor. För vardera av budgetåren 1928—1930 har för ändamålet utgått ett extra anslag av 1,000 kronor. Den av 1928 års riksdag beviljade höjningen vidtogs med hänsyn till föreningens utvidgade verksamhet och dess i följd därav stegrade utgifter.

I skrivelse den 15 oktober 1929 har *Svenska brandskyddsföreningen* anhållit om statsbidrag med 5,000 kronor för vidmakthållande av föreningens upplysnings- och propagandaverksamhet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Enligt vad jag inhämtat, hava utgifterna för tidskriften 'Brandskydd' under åren 1925—1928 uppgått till respektive omkring 25,500, 26,000, 25,900 och 28,200 kronor. Den del av dessa belopp, som icke täckts av inkomster från tidskriften, har måst bestridas av influtna medlemsavgifter, varav i anspråk tagits för år 1925 omkring 9,800 kronor, för år 1926 omkring 9,200 kronor, för år 1927 omkring 8,400 kronor och för år 1928 omkring 7,900 kronor.

Utan tvivel har Svenska brandskyddsföreningen en viktig uppgift att fylla i arbetet på att förminska eldens härjningar i vårt land. Det synes mig därför fortfarande motiverat, att staten genom ett understöd, lämpligen såsom bidrag till utgivande av föreningens tidskrift, visar sitt intresse för föreningens verksamhet. Högre statsbidrag än som utgår under innevarande budgetår kan jag dock ej ifrågasätta. Som villkor för erhållande av bidraget synes i likhet med vad föregående år skett böra stadgas, att lämpligt antal exemplar av tidskriften tillhandahålles kommunikationsdepartementet.»

*Utskottets
yttrande.*

Med tagen hänsyn till att propagandaverksamheten för ett effektivare brandskydd måste anses i hög grad samhällsgagnande, vill utskottet tillstyrka, att anslaget till Svenska brandskyddsföreningen liksom ock det under nästföljande punkt omförmälda anslaget till Svenska brandkårens riksförbund bestämmas till 2,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herr Holmgrens i Karlskrona i ämnet väckta motion II: 138, må som *bidrag till utgivande av tidskriften »Brandskydd»* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 2,000 kronor.

Bidrag till utgivande av »Brandkårs-tidskrift». 43:o Kungl. Maj:t har (punkt 55) föreslagit riksdagen att som bidrag till utgivande av »Brandkårstidskrift» för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

[55.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 198 och 199 av åberopade statsrådsprotokollet.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *J. Nilsson* i Kristianstad väckt motion, nr 112, däri hemställt, att riksdagen måtte besluta att

till Svenska brandkårernas riksförbund bevilja för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 5,000 kronor såsom bidrag till förbundets verksamhet.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Till understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer hava sedan ett antal år tillbaka anvisats anslag, senast för budgetåret 1926/1927 med 1,000 kronor. Sedan förbundets namn ändrats till Svenska brandkårernas riksförbund, har riksdagen för vardera av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 såsom bidrag till utgivande genom Svenska brandkårernas riksförbund av »Tidskrift för landsbygdens brandväsen» beviljat ett extra anslag av 1,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1929 har riksförbundet anhållit om statsbidrag med 5,000 kronor, därav 1,000 kronor såsom bidrag till utgivande av riksförbundets tidskrift, vilken från och med år 1929 utkommer under den förändrade benämningen »Brandkärstidskrift».

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Även riksförbundet har otvivelaktigt en viktig uppgift på brandskyddsarbetets område, och jag anser därför fortfarande anledning förefinnas, att staten lämnar understöd till riksförbundets verksamhet. Tillräckliga skäl synas dock icke föreligga för en höjning av det nu utgående anslaget. Såsom tidigare vid behandling av frågan om bidrag till riksförbundet framhållits, torde understödandet av dettas verksamhet i främsta rummet vara ett brandförsäkringsinrättningarnas intresse. På sätt den föreliggande framställningen visar, hava också dessa inrättningar i avsevärd mån lämnat understöd till verksamheten, och det synes vara anledning antaga, att ytterligare bidrag från detta håll skola kunna erhållas, i den mån insikten om arbetets betydelse vidgas.

Jag tillstyrker alltså även för nästkommande budgetår ett anslagsbelopp av 1,000 kronor, vilket lämpligen liksom hittills torde böra utgå såsom bidrag till utgivande av riksförbundets tidskrift, numera benämnd »Brandkärstidskrift». Som villkor för statsbidraget läser i likhet med vad föregående år skett böra stadgas, att lämpligt antal exemplar av tidskriften tillhållas kommunikationsdepartementet.»

Under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört, hemställer utskottet,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och den av herr J. Nilsson i Kristianstad i ämnet väckta motionen I: 112, må som *bidrag till utgivande av »Brandkärstidskrift»* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 2,000 kronor.

44:o Kungl. Maj:t har (punkt 56) föreslagit riksdagen att av det av 1929 års riksdag såsom bidrag till upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar beviljade beloppet av 57,000 kronor för budgetåret 1930/1931 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 19,000 kronor.

Bidrag till
upprättande
av en region-
plan för
Stockholm
med omgiv-
ningar.

[56.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 199—201 av åberopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 49 gjorda framställning beviljade 1929 års riksdag (skrivelse nr 6 A, punkt 44) ett belopp av 57,000 kronor såsom bidrag till upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar samt anvisade av det sålunda beviljade beloppet för innevarande budgetår ett anslag av 19,000 kronor.

Med upprättandet av nämnda regionplan har avsetts att åvägbringa en allmän plan för det framtida bebyggandet av Stockholms omgivningar och för anordnandet av erforderliga huvudtrafikleder såväl från huvudstaden som mellan de olika samhällena inbördes.

Länsstyrelsen i Stockholms län har hemställt om anvisande för budgetåret 1930/1931 av ett anslag för ifrågavarande ändamål å 19,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Det av länsstyrelsen omförmälda förslaget till överenskommelse mellan Stockholms stad och regionplaneförbundet om samarbete vid planens upprättande har ännu icke blivit föremål för slutlig prövning av stadens vederbörande myndigheter.

På sätt länsstyrelsen anfört, synas de av kommuner och vägdistrikt utfästa bidragen äga den omfattning, att regionplanearbetets genomförande torde få anses vara ekonomiskt säkerställt.

I enlighet med länsstyrelsens förslag torde 19,000 kronor av det av riksdagen för ändamålet beviljade beloppet böra anvisas för nästkommande budgetår.»

Utskottets
yttrande.

Ifrågavarande belopp, 57,000 kronor, utgör statens bidrag för bestridande av kostnaderna för regionplanen för länsområdets del. Beloppet är avsett att utgå under tre budgetår med 19,000 kronor för år. Härav har, såsom nämnts, första tredjedelen redan anvisats för 1929/1930.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det av 1929 års riksdag såsom *bidrag till upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar* beviljade beloppet av 57,000 kronor för budgetåret 1930/1931 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 19,000 kronor.

45:o) Kungl. Maj:t har (punkt 57) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 3,850,000 kronor, med 60,000 kronor till 3,910,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 201—204 av åberopade statsrådsprotokollet.

[57.]

Det ordinarie förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, som under vart och ett av budgetåren 1923—1928 varit uppfört

Postavgifter
för
tjänstebrev
och dylika
försändelser.

med 3,600,000 kronor, höjdes med hänsyn till anslagsbelastningen för budgetåret 1929/1930 till 3,850,000 kronor.

Nettoutgiften å anslaget har under budgetåren 1923—1929 utgjort respektive omkring 3,764,000, 3,687,000, 3,635,000, 3,666,000, 3,850,000 och 3,908,000 kronor.

Beträffande den på ifrågavarande anslags storlek inverkan, i tidigare statsverkspropositioner omförmälda frågan om ändrade bestämmelser rörande tjänstebrevsrätten har *departementschefen* lämnat en redogörelse och i anslutning därtill anfört, att på grund av den omfattande utredningen frågan ännu icke kunnat bli föremål för slutlig prövning. Anslagsbehovet under budgetåret 1930/1931 för gäldande av postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser syntes därför böra beräknas med utgångspunkt från nuvarande bestämmelser i ämnet. Med hänsyn härtill samt till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår syntes förevarande anslag böra i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptagas med ett till 3,910,000 kronor förhöjt belopp.

I avvaktan på slutförandet av utredningen om ändrade bestämmelser rörande tjänstebrevsrätten torde, på sätt departementschefen tillstyrkt, ifrågavarande anslag böra beräknas med utgångspunkt från hittillsvarande bestämmelser och alltså upptagas med det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 3,910,000 kronor. Utskottet hemställer alltså,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser*, nu 3,850,000 kronor, med 60,000 kronor till 3,910,000 kronor.

46:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.*, nu 80,000 kronor, med 5,000 kronor, till 85,000 kronor.

*Skriv-
materialier
och expenser,
ved m. m.
[58.]*

47:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59) angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

*Dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i
statens
tjänst.
[59.]*

48:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *tryckningskostnader*, nu 15,050 kronor, med 50 kronor till 15,000 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bli erforderlig.

*Trycknings-
kostnader.
[60.]*

Övriga
ordinarie
anslag.

49:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har någon ändring icke föreslagits. Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptagas med oförändrade belopp.
Stockholm den 7 mars 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*, *O. Bergqvist*, *J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *E. J. G. Rosén*, *N. J. M. Svensson* i Kompersmålå, *K. V. Rydén*, *E. A. Lundell*, *C. I. Asplund* och *J. G. Waller*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *S. Bengtsson* i Norup, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *P. M. Olsson* i Blädinge, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *B. F:son Holmgren*, *J. Olofsson* i Digernäs, *O. Nilsson* i Örebro, *S. Persson* i Fritorp, *E. G. E. Eriksson* i Stockholm och *O. Andersson* i Höör;

med undantag därav att i behandlingen av

punkterna 9—49 deltagit herr *A. Danielsson* i st. f. herr *Bengtsson* i Norup,

punkt 11 deltagit herr *D. Hansén* i st. f. herr *Rosén*,

punkterna 11—49 deltagit herr *A. Norsell* i st. f. herr *Andersson* i Höör.

Reservationer:

vid punkt 5:o) (byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar)

1) av herrar *Kvarnzélius*, *Widell*, *Nilsson* i Gränebo, *Rosén*, *Svensson* i Kompersmålå, *Lundell*, *Bengtsson* i Norup, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Olsson* i Blädinge, *Törnkvist* och *Andersson* i Höör, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med förevarande — — — 5,000,000 kronor.

I väckta motioner har upptagits det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framförda förslaget, att ifrågavarande bidrag till vägbyggnader måtte höjas från nuvarande normalt utgående $\frac{2}{3}$ till $\frac{3}{4}$ (75 %) av kostnaderna eller samma bidrag som numera från automobilskattemedel lämnas till vägförbättringsarbeten. Utskottet vill tillstyrka ifrågavarande höjning, varigenom bland annat skulle vinnas en önskvärd överensstämmelse mellan grunderna för tilldelningen av bidrag från nu ifrågavarande anslag och från automobilskattemedlen.

De av herrar Granström och Olsson i Ramsta m. fl. väckta frågorna rörande omfattningen och lämpligaste sättet för statens, enkannerligen motortrafikens deltagande i vägväsendets kostnader av skilda slag synas enligt utskottets mening förtjäna beaktande. Dessa motionsvis framförda spørsmål lära emellertid vara av beskaffenhet att komma under utredning i samband med den igångsatta revisionen av bestämmelserna om väghållningsbesvärets utgörande på landet samt om städernas allmänna vägar, för vilket ändamål särskilda sakkunniga tillkallats. Vid sådant förhållande lärer någon särskild framställning från riksdagen i ämnet ej nu vara påkallad.

Vad nu sagts gäller ock den i vissa andra motioner omhandlade frågan om ändrade grunder för rätten till statsbidrag för marklösen.

Under återopande av — — — hemställer utskottet,

I) att riksdagen må

a) — — — [mom. a) i utlåtandet] — — —

b) med anledning av de av herrar Berg m. fl. och Bergström i Bäckland m. fl. i ämnet väckta motionerna (II: 99 och 104), i vad de avse höjning av nu utgående statsbidrag, ävensom herrar Clemedtsons och Gabrielssons samt Bengtssons i Kullen m. fl. ovanberörda motioner (I: 50 och II: 95) besluta, att statsbidrag till ifrågavarande vägbyggnader må utgå med högst tre fjärdedelar av den beräknade kostnaden.

II) — — — [mom. c) i utlåtandet] — — —

III) — — — [mom. d) i utlåtandet] — — —»

2) av herr *Lindblad*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

vid *punkt 6:o* (enkla bygdevägar) av herrar *Kvarnzelius*, *Lindblad*, *Widell*, *Nilsson* i Gränebo, *Rydén*, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill erinra, att ifrågavarande anslag för vart och ett av budgetåren 1924—1927 utgick med 600,000 kronor, för vart och ett av budgetåren 1927—1929 med 700,000 kronor och av 1929 års riksdag ytterligare höjdes till 850,000 kronor för innevarande budgetår.

Det syfte ifrågavarande anslag avser att tjäna — nämligen att underlätta allmänna vägars anläggning till avlägset belägna bygder — lär emellertid få anses i alldeles särskilt hög grad förtjänt av statsmakternas stöd.

Med hänsyn härtill och med beaktande också av de behjärtansvärda skäl, som i väckta motioner i övrigt anförts till stöd för en ytterligare ökning av anslaget, vill utskottet tillstyrka, att detsamma för budgetåret 1930/1931 bestämmas till 1,000,000 kronor, en höjning alltså med 150,000 kronor i förhållande till innevarande budgetår.

Vad departementschefen anført rörande bredden på ifrågavarande enkla bygdevägar har ej givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de av herrar Rosén m. fl. och Wiklund i Brattfors m. fl. samt Berg m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 184 och II: 321 samt II: 100) ävensom med bifall till de av herrar Clemedtson och Gabrielsson, Lundquist i Rotebro m. fl. samt Bergström i Bäckland i ämnet väckta motionerna (I: 52 samt II: 89 och 20), må till *byggande av enkla byggdevägar* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.»

vid *punkt 7:o*) (ödebygdsvägar) av herrar *Kvarnzelius, Lindblad, Widell, Svensson* i Kompersmåla, *Lundell, Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt gällande författning äro ifrågavarande ödebygdsvägar avsedda att dragas fram över fjäll, genom stora skogar och i andra trakter, där en väganläggning bliver utav en avsevärd längd, dock utan att i övrigt äga den för en landsväg eller byggdeväg nödiga förutsättningen, nämligen att vara för allmänna samfärdseln nyttig och nödig.

Syftet med här avsedda anslag, nämligen att skaffa vägförbindelser och därmed också underlätta livsbetingelserna för en uti isolering levande ödebygdsbefolkning, är visserligen i och för sig synnerligen behjärtansvärt. Å andra sidan kan ej bortses från, att de samfärdselbehov, som med ödebygdsvägarna kunna tillgodoses, ur det allmännas synpunkt måste sägas framstå som mycket begränsade. Ifrågavarande vägars anläggning bliver det oaktat för statsverket synnerligen kapitalkrävande; de utföras genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och bekostas så gott som helt av statsmedel. Dessa faktorer måste enligt utskottets mening mana till en viss varsamhet vid tillmätning av ytterligare anslag för ändamålet.

Sådant anslag har alltsedan år 1918 utgått med belopp, växlande mellan 250,000 och 550,000 kronor, vilken sistnämnda summa beviljades av 1929 års riksdag för budgetåret 1929/1930. Nu under byggnad varande 20 ödebygdsvägar hava beräknats kräva ett ytterligare anslag av omkring 1,200,000 kronor, varav 500,000 kronor för budgetåret 1930/1931. Om, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen funnit önskvärt, arbetena under nämnda budgetår därutöver finge påbörjas å tre av styrelsen angivna nya väganläggningar — varav en i Norrbottens, en i Jämtlands och en i Västernorrlands län — vore ett anslag av 600,000 kronor erforderligt. Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därutöver gjort framställning om 300,000 kronor — eller alltså sammanlagt 900,000 kronor — har detta skett med utgångspunkt från en av arbetning under en tioårsperiod av alla anslagskrav enligt ytterligare inlämnade ansökningar, cirka 2,500,000 kronor.

För egen del kan utskottet ej tillstyrka, att anslaget till ödebygdsvägar för nästkommande budgetår bestämmes till högre belopp än det av Kungl. Maj:t äskade, eller 575,000 kronor.

Under återopandande härav hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Rosén m. fl., Ericsson i Sörsjön och Olsson i Rödningsberg, Berg m. fl. samt Wiklund i Brattfors m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 183 samt II: 7, 101 och 322), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må till *byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 575,000 kronor.»

vid *punkt 9:o* (tillfartsvägar till Inlandsbanan) av herrar *Lindblad, Widell, Nilsson* i Gränebo, *Svensson* i Kompersmåla, *Lundell, Olsson* i Kullenbergs-torp, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utskottet kan ej förorda, att anslag för ifrågavarande ändamål anvisas med högre belopp än Kungl. Maj:t föreslagit.

Med avstyrkande alltså av de motionsvis gjorda framställningarna om ökning av anslaget hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Tjällgren m. fl., Bergqvist och Hansén, Rosén m. fl. och Hage m. fl. samt Sandström m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 79 och 115, I: 182 och II: 214 samt II: 146), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må till *byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan* för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.»

vid *punkt 11:o* (tilläggsbidrag till vissa väg- och brobyggnader) av

1:o) herrar *Lindblad, Widell, Svensson* i Kompersmåla, *Rydén, Anderson* i Råstock, *Olsson* i Blädinge, *Holmgren* och *Persson* i Fritorp, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Till en början — — normalt utgående.

»Det bör emellertid hållas i minnet, att då vid 1918 års riksdag ett anslag på 5,000,000 kronor för ifrågavarande tilläggsbidrag ursprungligen beviljades, detta skedde mot statsutskottets avstyrkande och efter gemensam omröstning. Vid framläggandet av Kungl. Maj:ts förslag till 1925 års riksdag om beviljande av ovannämnda ytterligare anslag å 1,000,000 kronor förutsatte departementschefen, att medel ej vidare skulle äskas för ändamålet. En vid 1925 års riksdag väckt motion om beloppets höjning till 1,500,000 kronor av-slogs också av riksdagen.

Tvivalsutan har — såsom 1929 års riksdag ock framhållit — genom det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under de första åren tillämpade förfarings sättet att utan närmare prövning av vederbörande intressenters olika ekonomiska bärkraft tilldela högsta möjliga statsbidrag en del ekonomiskt

svaga företagare kommit i en ogynnsam ställning. Till rättande av detta missförhållande har dock, såsom av det ovan sagda framgår, redan 1925 års riksdag, utöver tidigare anvisade belopp av 5,000,000 kronor, beviljat ett belopp av 1,000,000 kronor. Att därutöver nu anvisa ytterligare medel måste enligt utskottets mening väcka betänkligheter. Med hänsyn till 1929 års riksdagsskrivelse i ämnet, varigenom otvivelaktigt ställts i utsikt något ytterligare bistånd till vissa synnerligen hårt betungade distrikt, har utskottet dock ej velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förevarande förslag om anvisande av 100,000 kronor för ändamålet.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar Hansén m. fl. och Selberg m. fl. i ämnet väcka motionerna (I: 181 och II: 319), i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må till *tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag*, utöver förut för ändamålet beviljade medel, för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.»

2:o) av herr *Hansén*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till de av herrar Hansén m. fl. och Selberg m. fl. i ämnet väckta motionerna

vid *punkt 12:o* (förbättring m. m. av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna) av herr *Danielsson*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till de av herrar E. B. Andersson m. fl. och O. Jeppsson m. fl. i ämnet väckta motionerna (I: 48 och II: 87).

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	177,000	
3	Extra byråchef för tekniska ärenden		12,000
4	Ökad föredragning i regeringsrätten		13,500
Säger för departementet		201,000	25,500
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.			
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> ...	* 167,500	
2	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet		* 50,000
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens inspektionsverksamhet		* 46,500
4	Expenser i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen		* 65,000
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>	* —	
		167,500	161,500
Vägorganisationen i länen:			
6	Vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		* 310,000
7	Diverse kostnader för vägorganisationen i länen, <i>förslagsanslag</i>		* 215,000
8	Resekostnader för vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter, <i>förslagsanslag</i>		* 150,000
9	Engångskostnader för anskaffande av kontorsinventarier m. m., <i>reservationsanslag</i>		* 105,000
			780,000
Vägbyggnader och vägunderhåll:			
10	Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar, <i>reservationsanslag</i>		5,000,000
11	Byggande av enkla bygdevägar, <i>reservationsanslag</i>		1,200,000

* Beslutat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
12	Byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län, <i>reservationsanslag</i>		800,000
13	Byggande av enskilda utfartsvägar, <i>reservationsanslag</i>		450,000
14	Byggande av tillfartsvägar till Inlandsbanan, <i>reservationsanslag</i>		500,000
15	Anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		70,000
16	Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag, <i>reservationsanslag</i>		300,000
17	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel....		8,138,000
18	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		32,552,000
19	Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>förslagsanslag</i>	6,000,000	
20	Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	6,000,000	
21	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>		1,000
22	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>		200,000
		12,000,000	49,211,000
	Hamnar och farleder:		
23	Statens fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		* 200,000
24	Statsunderstödda fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		* 250,000
25	Handelshamnar och farleder, <i>reservationsanslag</i>		* 300,000
26	Försöksarbeten för upprensning av norra inloppet till Fårösund, <i>reservationsanslag</i>		* 65,000
27	Underhåll av fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		* 35,000
			850,000
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet	12,167,500	51,002,500
	C. Vägtrafikväsendet.		
1	Bidrag till vissa kommunikationsändamål, <i>reservationsanslag</i>	35,000	
2	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
3	Registrering av motorfordon m. m., <i>förslagsanslag</i>		* 30,000
4	Besiktning av motorfordon, <i>förslagsanslag</i>		* 430,000
	Säger för vägtrafikväsendet	85,000	460,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
D. Luftfartsväsendet.			
1	Understöd av regelbunden luftfart m. m., <i>reservationsanslag</i>		* 546,000
2	Belysningsanordningar å Bulltofta flygplats, <i>reservationsanslag</i>		20,500
3	Bidrag till uppförande av en hangar vid Stockholms stads flyghamn vid Lindarängen, <i>reservationsanslag</i>		100,000
Säger för luftfartsväsendet			666,500
E. Byggnadsväsendet.			
Byggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	256,300	
2	Byggnadsstyrelsens verksamhet		95,200
3	Länsarkitekter		62,000
4	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga byggnader, <i>reservationsanslag</i>	3,500	
		259,800	157,200
Kronans publika hus:			
Löpande underhåll m. m.:			
5	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i> 525,000		
6	Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer	800,000	
7	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> 100,000	625,000	800,000
Nybyggnader och särskilt beslutade reparations- och ändringsarbeten:			
8	Restaurering av rikssalen å Stockholms slott m. m., <i>reservationsanslag</i>	118,000	
9	Nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli, <i>reservationsanslag</i>	900,000	
10	Ämbetsbyggnad å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet södra i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	900,000	
11	Om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Nyköping, <i>reservationsanslag</i> ...	20,000	
12	Elektrisk värmeledning i Gripsholms slott, <i>reservationsanslag</i>	**70,000	
13	Inköp av tomt samt uppförande därå av nybyggnad för lantmäterikontoret i Kronobergs län, <i>reservationsanslag</i>	90,000	
14	Restaurering av Malmöhus slott, <i>reservationsanslag</i>	127,000	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande främdeles kommer att avgivas.

** Beslutat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Nybyggnad för länsstyrelsen i Malmöhus län, <i>reservationsanslag</i>*300,000		
16	Konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin, <i>reservationsanslag</i> 30,000		
17	Inköp av visst markområde invid länsresidenset i Falun 15,000		
18	Om- och tillbyggnad av residensbyggnaden i Östersund, <i>reservationsanslag</i> 230,000		
19	Nybyggnad för lantmäterikontoret i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i> 150,000		2,950,000
		625,000	3,750,000
Säger för byggnadsväsendet		884,800	3,907,200
F. Diverse.			
1	Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor, <i>förslagsanslag</i> 15,000		15,000
2	Tidskriften »Brandskydd» 2,000		2,000
3	Utgivande av »Brandkårstidskrift» 2,000		2,000
4	Bidrag till upprättande av en regionplan för Stockholm med omgivningar, <i>reservationsanslag</i> 19,000		19,000
5	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i> 3,910,000	3,910,000	
6	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i> 120,000	120,000	
7	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> 85,000	85,000	
8	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i> 30,000	30,000	
9	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i> 20,000	20,000	
10	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i> ** 180,000		** 180,000
11	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i> 15,000	15,000	
Säger för diverse		4,180,000	218,000
Summa		17,518,300	56,279,700

* Beslutat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.